

ZADRUGAR

G L A S I L O
N A B A V L J A L N E
Z A D R U G E
U S L U Ž B E N C E V
D R Ž A V N I H
Ž E L E Z N I C

V

L J U B L J A N I
L E T O ° X I V

6

V S E B I N A

XVI. REDNA SKUPŠČINA / REDNA LETNA SKUPŠČINA ZVEZE
NABAVLJALNIH ZADRUG DRŽ. USLUŽBENCEV V NOVEM
SADU / EVOLUCIJA ZADRUŽNE MISLI / NAŠE OGNJIŠČE /
ZDRAVSTVO: NAŠA SVETA DOLŽNOST! / DEPENDANSA NA
GOLNIKU / SVEŽA JABOLKA, ZDRAVILO ZA GRIŽO / VRT IN
CVETLICE: HORTENZIJA / PREHRANA / LEPOSLOVJE: PO-
KORA / ZADRUŽNI VESTNIK

Krompir

Že zgodaj spomladi je zadruga nakupila večje količine zdravega semenskega krompirja po primernih cenah, katerega so člani s proge prav pridno naročali, ker je bilo pomanjkanje krompirja tudi v nekaterih krajih na deželi. Zadnje čase je pa cena starega krompirja poskočila,

da ga je bilo težko dobiti po ceni Din 1'30 do 1'40 za kg. Prejšnja leta je bila cena krompirja do novine Din 0'50—0'70 za kg, letos je pa cena poskočila za celih 100%. Starega krompirja nimamo več v zalogi, ker ga pri kmetovalcih in kmet-
skih zadrugah ni dobiti.

Sladkor

Tovarne sladkorja so nas obvestile, da ne razpolagajo z dovoljno količino sladkorja-sipe za preskrbo normalne potrošnje; v bodoče nam bodo mogle dobavljati le omejen kvantum sipe. Zato prosimo članstvo, da kupuje v večji meri sladkor v kockah, da nam ne bo primanjkovalo sipe; kajti v tem primeru bi morali količino za izdajo sladkorja sipe maksimirati sami.

Vsak, ki je kupil v zadrugi kemično čisto, oprano
VOLNO za polnjenje madrcev je za-
dovoljen. *Stori tudi Ti tako in
ne kupuj drage žime!*

Frotir za kopalne plašče najnovejši vzorci. Damske
in moške **KOPALNE OBLEKE**
Damske **KOPALNE CEPICE** si
oglej v združni prodajalni!

Z A D R U G A R

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 6

Ljubljana, 20. junija 1958

Leto XIV

XVI. redna skupščina

Dne 26. maja t. l. se je vršila XVI. redna letna skupščina naše nabavljalne zadruge. Kdor je prisostvoval našim skupščinam, zlasti onim v zadnjih letih, mora priznati, da je bila zadnja pač najlepša.

Na dnevnem redu so bila mnoga težka in delikatna vprašanja. Delegati — zastopniki članstva — so brez razlike pri obravnavi vseh teh vprašanj pokazali toliko resnosti, umevanja in združne zavesti, da je bil vsak zadrugar, ki je sledil poteku skupščine, lahko zadovoljen. Prav posebno moramo podčrtati, da je tokrat med delegati, ne glede na levo ali desno, prišlo do izraza tudi medsebojno zaupanje, ki smo ga toliko časa želeli, pa ga v zadnjih letih večkrat pogrešali.

Če bo tudi v bodoče na naših skupščinah vladalo tako ozračje kot zadnjič, potem se nam za nadaljnji procvit naše nabavljalne zadruge ni treba bati.

Skupščino je otvoril ob 8.10 tov. predsednik Klebel Emil, konstatiral, da je navzočih 85 delegatov, ki zastopajo 4267 članov. Po preteku 20 minut pa je bilo navzočih 148 delegatov, ki so zastopali 7654 članov. Po prečitaniu udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II. in pozdravnih brzojavkah g. ministrskemu predsedniku dr. M. Stojadinoviću, prometnemu ministru dr. M. Spahi, notranjemu ministru dr. A. Korošcu, finančnemu ministru D. Letici, ministru dr. M. Kreku, generalnemu direktorju drž. železnic ter po pozdravnih navzočemu zastopniku g. direktorju ljubljanske žel. direkcije g. O. Szillihu, zastopniku Zveze tov. M. Ikoniću je prešla skupščina na dnevni red.

Soglasno je bilo odobreno poročilo upravnega odbora, prav tako tudi poročilo nadzornega odbora, sklepni računi, predlog o razdelitvi poslovnega prebitka ter razrešnica članom upravnega in nadzornega odbora.

Najbolj težko je bilo odločati o predlogu delegatov mariborskega okrožja o delitvi zadruge v dve samostojni zadrugi, v ljubljansko in mariborsko. Ker se je to vprašanje obravnavalo že na predkonferenci delegatov, je šlo delo na sami skupščini tudi v tem pogledu hitro izpod rok. Skupščina se je zedinila in sklenila:

Mariborskemu okolišu se odobrava v okvirju zadruga s 1. jan. 1939 odnosno z letnim zaključkom avtonomno poslovanje v sledečem obsegu:

1) Za Maribor se osnuje poseben odsek upravnega odbora, sestojč iz 4 članov.

2) Za Maribor se izvolita dva člana nadzornega odbora in 2 namestnika.

3) Maribor izvršuje samostojno nabave, vodi samostojno cenovno politiko in izdaja lasten cenik.

4) Maribor vodi za svoj okoliš samostojno knjigovodstvo z lastno bilanco, z lastnimi povračili in lastnim čekovnim računom.

5) Maribor ima popolno samostojnost v vseh personalnih vprašanjih. Do 30. VI. 1939 naj se sporazumno izvrši razpored sedanjega osebja.

6) Režijski stroški za skupne zadeve se sporazumno delijo sorazmerno na Ljubljano in Maribor, kot n. pr.: „Zadrukar“, Koledar, občni zbori, volitve delegatov in drugo.

7) Za poslovalnico Maribor glavni kolodvor naj se po sklepu lanske skupščine zgradi ali kupi v Mariboru primerno poslopje še pred potekom najemne pogodbe za sedanje lokale.

Ako bi se katerikoli del tega sklepa iz karkršnihkoli razlogov ne mogel izvršiti tako pravočasno, da bi avtonomno poslovanje s 1. jan. 1939. stopilo nemoteno v veljavo, mora upravni odbor čimprej sklicati izredno skupščino.

V zvezi s tem sklepom je bila potrebna tudi sprememba zadruških pravil, in sicer v naslednjih točkah:

Člen 19. t. 1.) Upravni odbor je sestavljen iz 11 članov, katere izvoli skupščina izmed zadružnikov in sicer 7 odbornikov, ki stanujejo na sedežu zadruga v Ljubljani, 4 pa v Mariboru.

Člen 28. t. 2.) Število 6 se spremeni na 8.

Člen 30. t. 1.) Prvi stavek črtati in nadomestiti takole: Upravni odbor izvoli izmed sebe ožji poslovni odbor najmanj 9 članov, ki se deli na ljubljanski poslovni odsek s 5 člani in mariborski poslovni odsek s 4 člani. Poslovna odseka vršita posle, ki jima jih poveri upravni odbor.

Točka 3) se nadomesti s sledečim besedilom: Poslovna odseka odločata o predmetih, spadajočih v njuno pristojnost, na sejah. Seje poslovnih odsekov se morajo vršiti najmanj vsak drugi teden. Na sejah ljubljanskega poslovnega odseka morajo biti navzoči najmanj 4, na sejah mariborskega poslovnega odseka pa najmanj 3 člani. Seje ljubljanskega poslovnega odseka sklicuje predsednik upravnega odbora, seje mariborskega poslovnega odseka pa oni član, ki ga odsek

izvoli. Seje poslovnih odsekov se vodijo v ostalem smiselno in po predpisih za seje upravnega odbora. (čl. 28 pravil).

Člen 33 t. 1) se črta in nadomesti takole: Nadzorni odbor sestoji iz 8 članov, ki jih izvoli skupščina izmed zadružnikov, in sicer 6 iz Ljubljane, 2 pa iz Maribora.

Točka 3) se črta in nadomesti: Skupščina izvoli vsako leto izmed zadružnikov 6 namestnikov, in sicer 4 iz Ljubljane, 2 pa iz Maribora.

Upravnemu odboru se naroča, da izvrši v tem smislu spremembo ostalega besedila pravil.

Skupščina je nadalje obravnavala predloge, ki so se tikali sprememb posameznih členov pravilnika o volitvah delegatov in namestnikov za skupščine nabavljalne zadruga. Sprejeti predlogi bodo upoštevani v pravilniku in članstvu priobčeni v eni prihodnjih številkk „Zadruharja“. Isto velja tudi za pravila zadruga, kolikor so v zvezi z navedenim pravilnikom.

Soglasno je bil sprejet predlog iz Logatca, da naj bo v bodoče eden voljenih delegatov iz tega kraja.

Po debati glede določitve najvišje vsote, do katere sme upravni odbor zadolžiti, je bil sprejet predlog upravnega odbora, da sme za drugo zadolžiti do zneska din 1500— na člana.

Sprejet je bil nadalje tudi predlog upravnega odbora, da se sme članu dajati roba na kredit do vsote njegovih dvomesečnih prejemkov, in sicer brezobrestno na 6 obrokov. V izjemnih primerih se tudi preko tega števila obrokov obresti ne računajo.

Pred prehodom k dopolnilnim volitvam članov upravnega odbora in nadzornega odbora je povzel besedo tov. S. Čerček in izjavil, da podaja ostavko na mesto upravnega odbornika, da pa bo še sodeloval pri zadružništvu Tov. Sovre se Čerčku zahvaljuje za njegovo požrtvovalno 17-letno delo pri vodstvu zadruga, v imenu upravnega odbora pa mu izreče iskreno zahvalo predsednik tov. Klebel. Prianjanje k Čerčkovemu zadružnemu delu je izrekel tudi tov. Korošec.

Po sprejetju predloga, da bodi razlika med gotovinskim in kreditnim nakupom 1%, so se izvršile dopolnilne volitve ter so bili izvoljeni: V upravni odbor za Ljubljano: Luschützky Jože, Juh Leopold in na mesto odstopivšega tov. Čerčka Korošec Blaž; za Maribor: Breclj Franc in Muravs Alojz.

V nadzorni odbor za Ljubljano: Czurda Hugo, Feldin Hinko; za Maribor: Hübl Emil, Korbun Franc.

Namestniki v upravni odbor za Ljubljano: Ogrin Rafael, Pavlič Miha, Brodnik Ciril, Praznik Alojz; za Maribor: Kitak Ivan, Kavčič Anton, Smrdel Josip.

Namestnik v nadzorni odbor za Ljubljano: Duhovnik Jože, Jereb Josip, Bukovec Franc; za Maribor: Ropret Jakob, Stropnik Franc.

Ker je tov. Smrdel izvolitev odklonil, je bil na njegovo mesto izvoljen tov. Schranz Ivan.

Kot nasvet upravnemu odboru je bil sprejet sklep, da cene v zadrugi ne smejo biti višje kot v privatni trgovini.

Glede vprašanja, kaj naj se smatra kot gotovinski nakup, je bil sprejet sklep: Kot gotovinski nakupi se smatrajo v Ljubljani, Mariboru in na Jesenicah tisti, ki se plačajo takoj ob prejemu blaga. Za člane na progi pa velja kot gotovinski nakup tudi tisti, ki ga izvršijo člani med mesecem, pa ga prvega naslednjega meseca poravnajo, in pri upokojencih na progi, če poravnajo račun po poštni položnici v roku 5 dni po prejemu blaga. Vse drugo je kreditni nakup. V zvezi s to določbo se bodo spremenili tudi nakupovalni termini, o čemer bodo člani v „Zadrugarju“ obveščeni.

Glede izplačila povračil članom, ki imajo ob času izplačila v zadruzi dolg, je skupščina sklenila, da ostane v načelu pri starem, t. j. da se tem članom povračila ne izplačajo.

Razpravljalo se je nato vprašanje izgube v bivši mesnici. Zadevo je pojasnil že prej tov. Čerček. Skupščina je uvidela, da je imel upravni odbor najboljšo voljo, da se stvar razčisti. Zato je tov. Ogrinc umaknil svoj prvotni predlog in predlagal, da se to vprašanje spravi definitivno z dnevnega reda. Upravnemu odboru pa se nalaga, da v bodoče strogo pazi na poslovanje, zlasti pa dobro preudari, preden začne z novimi posli.

Želja članov, da se Velenje priključi Mariboru, bo obravnaval upravni odbor sam. Nadalje je bilo sklenjeno, da bodo dobili člani iz Ljubljane nakaznice za nakup manufakture v mariborski prodajalni, člani iz Maribora pa v ljubljanski. — Ob 13.30 je bila skupščina zaključena.

Redna letna skupščina Zveze nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev v Novem Sadu

29. maja t. l. je zborovala Zveza nab. zadrug drž. uslužbencev v Novem Sadu ter je sprejela sledečo resolucijo:

Resolucija.

I.

Skupščina Zveze nab. zadrug drž. uslužbencev soglasno konstatira, da se materialni položaj drž. uslužbencev, upokojencev in de-

lavcev spričo dviganja cen življenjskim potrebščinam iz dneva v dan poslabšuje. S tem stanjem morajo odločujoči činitelji računati in z učinkovitimi merami skrbeti, da se položaj prizadetih popravi.

II.

Skupščina Zveze nab. zadrug drž. uslužbencev, kot vrhovni organ združnega pokreta drž. uslužbencev v naši državi po vsestranski diskusiji glede stanovanjskih prilik, zlasti v velikih mestih, konstatira:

1) Da so stanovanjske prilike drž. uslužbencev in upokojencev, še posebej pa delavcev v drž. gospodarskih podjetjih v večjih mestnih naseljih nevzdržljive, tako v socialnem, ekonomskem, moralnem in higienskem pogledu;

2) da je običajen pojav, da morajo ti ljudje od svojih skromnih prejemkov odšteti do 50% samo za stanarino, če hočejo, da nudijo svojim družinam kakršnokoli streho;

3) da so javna in samoupravna telesa dosedaj premalo doprinesla k izboljšanju stanovanjskih pogojev;

4) da uredba o uporabi denarja za gradbo stanovanj drž. uslužbencev (Služb. novine br. 263/26) od svojega uveljavljanja pa do danes ni nudila absolutno nobenih koristi tistim uslužbencem, ki stanujejo izven Beograda, Zagreba in Ljubljane;

5) da § 30 Zakona o drž. prometnem osebju iz l. 1931 predvideva izdajo uredbe o stanarini v zgradbah drž. promet. ustanov in o uporabi tega denarja za gradbo novih stanovanj za drž. promet. osebe, da pa ta uredba, čeprav je bila izdana, še do danes ni izvedena;

6) da je današnja obrestna mera za kredite, potrebne za stanovanjske zgradbe, pretirano visoka;

7) da privatna iniciativa, zlasti združene sile materielno šibkih interesentov vsled nedostatka zakonske osnove ne morejo s pomočjo stanovanjskih zadrug — na bazi samopomoči — povoljno rešiti tega splošnega socialno-ekonomskega problema.

Na podlagi teh dejstev skupščina ponovno apelira:

1) Na gospoda ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da se fond za gradbo stanovanj drž. uslužbencev preda Zvezi nab. zadrug drž. uslužbencev s tem, da more iz tega fonda stanovanjskim zadržam drž. uslužbencev odobravati kredite;

2) na gospoda ministra za promet, da izdano uredbo o stanarini v poslopih drž. promet. ustanov čimprej udejstvi in prične dodeljevati kredite za gradbo stanovanj;

3) na gospoda ministra za gradbe, na gospoda ministra za pravosodje in gospoda ministra za socialno politiko in narodno zdravje, da v najkrajšem času poskrbe za zakonsko možnost pridobitve zemlje-

knjižne svojine poedinih nadstropij in stanovanj v večjih stanovanjskih zgradbah;

4) na kraljevsko vlado, da najde način in možnost, da se obrestna mera za posojila za gradbo stanovanj zniža;

5) na gospoda finančnega ministra, da Zvezi stavi na razpolago sredstva iz uradniškega, delavskega in podpornega fonda, s tem, da Zveza ta sredstva uporabi za gradbo stanovanj in za finansiranje svojih zadrug.

S temi merami bodo doseženi potrebni pogoji za uspešen razvoj stavbne akcije vobče, zlasti pa zadružne stavbne akcije drž. uslužbencev, kar bo zelo povoljno vplivalo na materielno stanje drž. uslužbencev in na dvig stavbne kulture v naši državi.

III.

Imajoč v vidu dejstvo, da potrošna moč javnih nameščencev, upokojencev in delavcev upada, in da raste potreba po cenenem zadružnem kreditu in cenenih stanovanjih, skupščina soglasno sklene, da se vsem zadrugam priporoča, da se v svojem poslovanju drže naslednjih smernic:*

1) Da posvečajo največjo pažnjo zbiranju lastnih sredstev (deleži, fondi, štednja itd.). Kreditne zadruge zlasti naj razvijejo intenzivno akcijo za trajno štednjo. Pri odobravanju posojil naj se drže navodil, ki jih izdaja Zveza. Strogo naj vodijo račun o likvidnosti svojega poslovanja. — Vse zadruge naj delujejo za razvoj zadružnega zavarovanja.

2) Nabavljalnim zadrugam se priporoča, da pristopijo k zbiranju garantnih vlog in navajajo svoje člane h kupovanju za gotovino. Kreditne zadruge naj pri odobravanju posojil prvenstveno upoštevajo tiste prosilce, ki so zvesti kupci v nab. zadrugah in ki žele tamkaj s posojilom poravnati svoje obveznosti.

3) Vsaka nabavljalna zadruga naj računa z zvestobo svojih članov, to pa naj velja tudi za njen odnos do Zveze in naj se udeležuje pri njej skupnih nabavk.

4) Vse zadruge morajo gledati na to, da znižajo svoje režijske stroške, kolikor le mogoče.

5) Zadružna revizija se mora izvajati tako, da bo vsaka zadruga vsako poslovno leto enkrat pregledana. Da bo delo Zveze v tem pogledu olajšano, naj nadzorni odbori vsake zadruge redno in vestno pregledujejo vse njeno poslovanje.

* Radi obširnosti resolucije priobčujemo pod III. posamezne točke samo v izvlečku. — Op. uredništva.

6) Skupščina poziva Zvezo, da stori vse za združnoideološko vzgojo osebja, ki je zaposleno v naši združni organizaciji.

7) Zvezi in vsem zadrugam skupščina priporoča, da razvijejo naj-živahnejšo propagando za pridobivanje novih članov. V ta namen naj se uporabijo vsa sredstva: sestanki, konference, predavanja, izleti, združni tisk itd.

8) Skupščina Zveze opozarja javne in privatne nameščence, da je nastopila nova doba, ki se v njej cilji in uspehi lahko dosežejo samo s skupnim — združnim delom.

F. Poljanec:

Evolucija združne misli

(Po predavanju C. R. Fay-ja, lektorja univerze v Cambridge-ju v Mednarodni združni šoli v Nancyju l. 1937.)

Krščanski socialisti so v združnem pokretu precej časa sodelovali. Najbolj pomembna sta bila Ludlow in Vansittart-Neale. Slednji je bil v letih 1875—1801 tudi tajnik angleške združne zveze. Vzlic doktrinarnim nasprotjim v angleškem združnem pokretu ni prišlo do nikakega razkola. Sedež združne zveze je bil obenem sedež velike nakupovalne zadruge. Ta složnost je storila Anglijo za vzgled vsej Evropi, ki je sledila Rochdaleu in Manchesteru.

Sedež britanske združne zveze se imenuje „Holyoake House“, po znanem združnem pionirju. Vendar teorija združništva ni teorija Holyoakejeva. Če bi se sedež zveze moral imenovati po očetu združne teorije, bi se moral imenovati „Mitchell House“. J. T. W. Mitchell je bil v letih 1874—1895 predsednik velike angleške nakupovalne družbe (Cooperative Wholesale Society = C. W. S.). Njegova zasluga je, da je ročdelsko združno misel teoretično izvedel do konca vzlic vsemu skepticizmu gospodarstvenikov in neprijateljev združništva. Njegovo celotno življenjsko delo je bilo priobčeno v jubilejni številki zveze C. W. S. leta 1913. Njegova teza, teoretično strnjena, tvori sledečo harmonično enoto: Organizirano povpraševanje po blagu v združni prodavnici je baza novega gospodarskega reda. Le če si ponudba in povpraševanje držita ravnotežje, more industrija uspešno gospodarsko delovati. Vsakdo je potrošač, vsled česar je konsumni-združni pokret sposoben neomejenega razmaha. V novem gospodarskem redu je kapital le sredstvo, ki služi; služiti bodo morale tudi delovne moči, bodo pa primerno in pravično plačane. Presežki nastajajo redno vsled cen, ki presegajo nabavne stroške in je le pravično, če se presežki povrnejo kupcem.

Ali je Gide iznajditelj konsumne zadrufne doktrine? Dokaj problematična je trditev, da je izvor zadrufnega praktièneega delovanja v Angliji, izvor zadrufne teorije pa v Franciji.

Delovanje Gidejevo in zakoncev Sidney-Webb pade v isti čas. Leta 1890. je izdal Sidney Webb svojo knjigo „Socialism in England“. Naslednjega leta je izdala Beatrice Potter knjigo „The Cooperative Movement in Great Britain“. L. 1892. se je B. Potter poročila s Sidneyjem Webбом. Skupno sta l. 1921. izdala delo „The Consumers Movement“. S polemièneega stališèa je knjiga Potterjeve pomembna, izreka se v njej z vso strogostjo proti novoformiranemu gibanju tako zvanem „Co-partnership“-pokretu, ki ga oznaèuje kot gibanje malih kapitalistov.

Ch. Gide je mnogo bolj umirjen in ustaljen. Jasno loèi socializem in zadrufništvo. Gide je bil duhovni naslednik Fourierja, živel je v sonèni južni Franciji, našel pa torišèe za svoje zadrufne naèrte v industrijskem severu Francije. Bil je liberallec, ki se je uprl proti liberalizmu tedanje dobe, še manj je bil pa naklonjen državnemu socializmu. Povraèilo v smislu roèdelskih pionirjev je smatral za socializacijo dobièka brez utesnitve „etatisma“. Bil je drugi Mill, ki je presenetljivo hitro našel nadomestek za konkurenco in spoznal, da je v samostojnem zadrufnem pokretu možna srednja pot med „laissez faire“ in marksizmom. Zadrufništvo mora biti trdno zasidrano v potrošaèu. Razredni boj je le sekundarnega pomena, ker so vsi ljudje potrošaèi. Gide je potrošnjo usmeril na zadrufno pot. V tem oziru je bil paè iznajditelj doktrine konsumnega zadrufništva. Njegova moè ne bazira ravno v gospodarskem momentu. Bil je zadrugar, ker je bil protestant in liberallec, zanesljiv zastopnik demokracije in idealizma. Diktatura je nezdrufljiva s pravim zadrufnim duhom, tudi èe je veè ali manj naklonjena zadrufništvu. Gidejev idealizem je prežet tolerance in on ne bi nikdar izloèil iz zadrufnega kroga Italije ali Rusije. Njegova poslednja zasluga za zadrufništvo je ustanovitev mednarodnega instituta za prouèavanje zadrufništva.

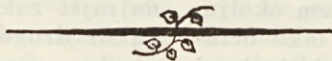
Mladi Irec Horace Plunkett nas popelje iz Evrope v Ameriko, kjer se je l. 1879 naselil, a se èez 10 let povrnil v domovino. H. Plunkett je ustanovitelj irskega zadrufnega pokreta. Roèdelski in Raiffeisenov sistem v tedanji Ameriki nista bogve kaj veljala, paè pa so prosperirale farmske zadrufe vsled tedanje agrarne agitacije. Brook Farm Associations niso veè obstojale. Po povratku je poizkusil sprva z zadrufno prodajalno po angleškem vzorcu, s katero pa ni uspel. Zato je skoval nov tip, tako zvano „Irish Agricultural Organisation Society“, ki je stala na stališèu prostovoljnosti in konfesionalne nevtralitete. Ta tip zadrufe je bolj odgovarjal razmeram Irske in slièil roèdelskemu sistemu ter uspel v toliko, da je spravil pod eno streho kato-

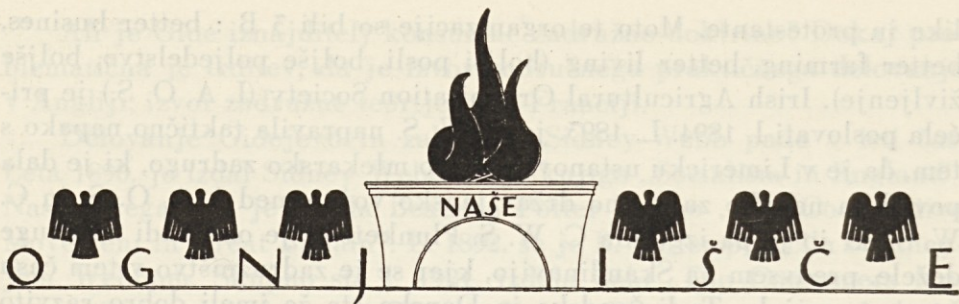
like in protestante. Moto te organizacije so bili 3 B : better busines, better farming, better living (boljši posli, boljše poljedelstvo, boljše življenje). Irish Agricultural Organisation Society (I. A. O. S.) je pričela poslovati l. 1894. L. 1893. je C. W. S. napravila taktično napako s tem, da je v Limericku ustanovila svojo mlekarško zadrugo, ki je dala povod za nekako združno državljansko vojno med I. A. O. S. in C. W. S., ki jo je pa izgubila. C. W. S. Plunkett se je ozrl tudi na druge dežele, predvsem na Skandinavijo, kjer se je združništvo v tem času čvrsto razvijalo. Tudi Švedska in Danska sta že imeli dobro razvito mlekarstvo. Preden se je ustanovila I. A. O. S. je Anderson na pobudo H. Plunketta obiskal Švedsko. V nekem poročilu je l. 1896 zlasti opozarjal na Dansko, ki je kakor Irska, mala dežela z malo industrijo, izvažala večino svojih proizvodov v Veliko Britanijo. Če govorimo o Danski, imamo predvsem v mislih proizvodnjo. Toda kako je s potrošnjo? Ali je Danska dokaz, da se farmerju, ki se peča z združno prodajo, ni potreba ukvarjati s konsumom. Irci kakor Američani so našli v Danski to, kar jih je najbolj interesiralo. V zadnjem času so v Ameriki posvetili pažnjo predvsem združnemu nakupu. Amerikanci hodijo študirat konsumno združništvo na Švedsko, ker ima ta razvit pokret tako na deželi kakor v mestih. Prvi početki so izšli iz prizadevanja nekega župnika, ki je študiral angleški združni pokret. Kmetje so začeli podpirati konsumni združni pokret šele okoli l. 1880 ter so ga razvili tekom časa v silno nacionalno ustanovo z eno samo nakupovalno zadrugo na čelu.

Značilnost za združni pokret je raznolikost združnega udejstvovanja, ki jo opazi takoj tudi nezadrugar. Na Danskem je n. pr. član često član šesterih raznih zadrug. V Indiji pa obstoji bojazen, da združni pokret vsled premalega števila izvežbanih združnih delavcev ne napreduje tako kakor je želeli. V Angliji, kjer se je C. W. S. razvila v mogočno nacionalno ustanovo, bi bilo odveč, da bi ustanovili še posebno kmetijsko nakupovalno zadrugo. Nekatero velike ameriške kmetijske zadruge se pečajo tako s prodajo kakor z nakupom. Vendar se vse dežele razlikujejo od Danske po finančnem združnem sistemu in raznoterih medsebojnih obveznostih, katerim se kmetje popolnoma prostovoljno zavežejo. Oboje je dokaz narodne homogenosti in zrelosti.

(Konec prih.)

Gustav Šilih:

OTROŠKE NAPAKE.

(Donesek k izboljšanju domače vzgoje.)

„Kaj bo iz našega otroka? Tako grde napake ima... Bog sam ve, kje se jih je nalezal?“ — Taki vzdihni iz očetovih ali materinih ust niso redki, vsekakor pa izražajo upravičeno skrb za otrokovo bodočnost. Napake, pridobljene v otroških letih, rade ostanejo in škodujejo odraslemu človeku ob vsakem koraku. Vse seveda niso enako nevarne. Nekatere so značilne samo za to ali ono razdobje, potem pa izginejo, ako — jih ni zgrešena domača vzgoja ustalila in jih otroku natoovorila za vse življenje. Včasih se starši svoje krivde niti ne zavedajo in dolže otroka ali pa slabo dediščino. Ne vedo namreč, da mora vzgojitelj vedno najprej iskati vzrokov v sebi in šele potem drugod. Včasih je sicer res tako, da je otroku ta ali oni način neprikladnega ponašanja „v krvi“, največkrat pa je vendarle pridobljen. Otrok prinese s seboj na svet samo kali za bodoče dobre in slabe lastnosti. To so tako zvani zarodki ali zametki. Za razvoj zarodkov so potrebni vedno neki vplivi od zunaj, od katerih so nam mnogi neznani ali pa smo proti njim vsaj brez moči (vpliv podnebja, zemeljske sestavine, duh časa itd.). Mnogi vplivi pa izhajajo hote ali nehote od staršev in drugih oseb, ki žive v otrokovem okolju. Prizadetim se zde pogosto tako učinkoviti, da vseh ostalih ne vidijo in si domišljajo, da je ves napredek odvi-

sen od njih, prav tako neuspehi. Resnica je pač ta, da morejo starši svojemu otroku mnogo dobrega storiti s tem, da pomagajo pri razvoju dobrih in stavijo ovire razvoju slabih zarodkov, da pa morajo računati tudi z dednostjo in s tako zvanimi „skritimi ali tajnimi“ sovzgojevalci. Včasih starši, ki se vneto trudijo, da čim boljše vzgoje svojo deco, kar osupnejo, ako njih tako skrbno vzgojeni malček nenadoma izusti kako prostaško besedo. Če stvar dobro premislijo, ugotove brez težave, da je otrok dnevno v dotiku s celo vrsto oseb in predmetov, ki na svoj način in ob svojem času vplivajo nanj, večinoma brez kontrole staršev.

Kratek primer! Štiriletni Mirko, sinček uradnika v srednje velikem mestu, pride razen z ožjimi rodbinskimi člani v dotiko z najmanj 20 drugimi osebami, pri čemer so všteti njegovi tovariši iz otroškega zabavišča.

Vse naštete osebe vplivajo na otroka na ta ali oni način, včasih čisto mimogrede in skoro neopaženo. K osebam moramo še prišteti vpliv igrač, živali, slikanic, knjig itd. Čim starejši je otrok, tem več je tajnih sovzgojevalcev. Človek bi spričo teh dejstev kaj lahko izgubil pogum in s prekrižanimi rokami prepustil slučaju, naj stori z otrokom, kar mu drago, ali pa bi postal pretirano skrben ter bi otroka najrajši zaklenil v steklenjak. Prvo kakor drugo bi bilo slabo, kakor so slaba vsa pretiravanja v vzgoji.

Sicer je res, da so starši le posamezne številke v gostem roju vzgojnih vplivov, vendar so otroku najbližje. V skoro izključnem varstvu ga imajo v prvih življenjskih letih, ki so za razvoj značaja najvažnejša. Takrat je tudi precej od njih odvisno, s kom pride otrok v dotiko, ako izvzamemo težke življenjske prilike, največjega sovražnika sodobne domače vzgoje. Čas nežnega otroštva je torej treba dobro izrabiti, s tem da oviramo dostop slabim vplivom in da otroka čim bolj navajamo k dobremu.

To seveda ni prav lahko. Predvsem moraš poznati otroško naravo in posebnosti lastnega otroka. Poznati moraš potrebe in težkoče posameznih razvojnih stopenj, kajti majhen otrok je čisto drugačen kakor 10 letnik, drugače dostopen vzgojnim vplivom in drugače usmerjen. Poznati moraš različna vzgojna sredstva in vedeti, pri kom in kdaj jih lahko s pridom uporabljaš. Kaj lahko namreč zagrešiš napako, v z g o j n o n a p a k o, a iz vzgojnih napak izvirajo najčesče tudi v z g o j n e t e ž a v e. — Čisto brez težav ni nobena vzgoja. Mnoge težave so v zvezi z razvojem in z razvojnimi prehodi, mnoge pa s posebnostmi otrokove okolice. Roditeljem v tolažbo bodi povedano, da ni vedno slaba tista vzgoja, ki se mora boriti z vzgojnimi težavami, kakor ni vedno dobra vzgoja, kjer poteka — vsaj na videz — vse gladko. Včasih se pokaže šele v odraslosti, da le ni bilo vse v redu, temveč da so težave ostale v globini in se niso pokazale na površju.

Posledice vzgojnih napak so o t r o š k e n a p a k e. Izražajo se večinoma v obliki neprijetnih lastnosti, ki na ta ali oni način nasprotujejo zahtevam okolja, v katerem otrok živi. To ni povsod enako. Marsikaj se smatra v tako zvani „boljši“ družbi kot napaka, za kar se preprost človek niti ne zmeni. Nekatere otroške napake pa se vendarle pri teh in onih smatrajo kot slabosti, proti katerim se je tre-

ba boriti. Če jih razporedimo po njih važnosti in po odklonilnem stališču, ki ga družba zavzema do njih, dobimo naslednje skupine:

1. sebičnost, razneženost, sladkosnednost, izbirčnost, strašljivost, ponočno močenje;

2. kljubovalnost, trma, jezavost, nevljudnost, bahavost, robotost;

3. neposlušnost, netočnost, nerednost in nemarnost, lenoba;

4. lažnivost, nepoštenost (krajca), razdiralnost, okrutnost.

Otroške napake prve skupine so bolj osebnega značaja. Drugim ljudem so sicer neprijetne, vendar ne sovražne ali celo škodljive. Napake druge skupine že bolj ali manj ogražajo sožitje, predvsem v otrokovi rodbini, a tudi izven nje. Napake tretje in četrte skupine so povsem nesocialne ter v svojih posledicah pogosto škodljive, sicer ne samo v moralnem, marveč tudi v materialnem pogledu.

Kakor vse na svetu, ima vsaka izmed naštetih otroških napak pri vsakem poedinem otroku svoje posebne vzroke, ki jih mora vzgojitelj ugotoviti, ako se hoče uspešno boriti proti njim. Mnogi starši še dandanes postopajo tako, kakor nekoč zdravniki, ki so se borili samo proti znakom ali simptomom in ne proti sami bolezni. Izpuščaj na koži so zdravili z različnimi vnanjimi sredstvi (olji in mazili), dokler ga niso odpravili — za nekaj časa, kajti kmalu se je pojavil na drugem mestu. Sodobni zdravnik poskuša najprej dognati vzroke izpuščaja (n. pr. prebavne motnje) in prične borbo proti njim. Kakor hitro so užugani, izgine tudi izpuščaj. Čisto slično stanje imamo pri vzgoji. Ne zadovoljimo se več, da samo na zunaj odpravimo neko otroško napako, n. pr. neposlušnost, nego poskušamo dognati njene vzroke. Morda spoznamo v svoje začudenje, da smo sami krivi, ker smo nedosledni (včasih zahtevamo, da mora otrok slušati na prvo besedo, včasih pa marsikaj spregledamo) ali ne kon-

troliramo otroka pri naloženem delu. Ako spremenimo svoje ponašanje, se večinoma spremeni tudi otrok, ako ni prepozno. Vsak vzgojitelj si mora dobro zapomniti dvojce: 1.) pred očmi mora imeti vsekdar otroka kot celoto, ker je vedno udeležen ves otrok s svojimi mislimi, čustvi in hotenjem; 2.) pri vsakem otroku so vzroki drugačni, kakor je pri isti napaki drugačen način njegovega ponašanja.

Ugotavljanje vzrokov ni baš lahka stvar. Najlaže jih pogodi mati, ki je z otrokom tesno povezana. Pomoč prži vzgojiteljem tudi otroška psihologija, če ne drugače vsaj s tem, da jih opozori na marsikaka dejstva, ki bi jih sami najbrž niti ne opazili. Za mlade starše je važno izkustvo dobrih mater in očetov, važne pa so tudi poljudne vzgojeslovne knjige. Nenadomestljiv vodnik in svetovalec je do-

bro urejevan list za starše,¹ ker nudi vse troje: psihološka dejstva, izkustva razumnih staršev in posamezna poglavja iz vzgojeslovja, vse v preprosti, lahko umljivi in mikavni obliki. Roditelji pa, ki menijo, da se jim vzgajanja ni treba učiti, ker otrok itak sam dorašča, kakor je dobro in prav, prevzemajo težko odgovornost. Tudi skrbni očetje in matere dožive pri vzgoji neuspehe, vendar imajo zavest izpolnjene dolžnosti, dočim malomarneže vedno grize pekoča vest — ako je kaj imajo.

(Konec prih.)

¹ S 1. septembrom 1937 je začela izdajati Pedagoška centrala v Mariboru „Roditeljski list“, poljudno in vzgojeslovno glasilo za slovenske starše. List je mesečnik in stane letno samo din 24.—. S svojimi zanimivimi, pogosto v obliki povestic napisanimi članki nudi staršem vse, kar jim je potrebno, zato bi ga morala naročiti vsaka slovenska rodbina. List je popolnoma nestranksarski in čisto strokovnega značaja.

Dr. A. Krisper:

Naša sveta dolžnost!

(Konec).

V tem stremljenju moramo ligo podpirati in naj ne bo nihče med nami, ki ne bi žrtvoval vsaj en dinar ligi za pomoč bližnjemu. Ne smemo čakati, da nam bodo drugi pomagali, temveč gledati moramo, da si bomo sami pomagali. Res je, da podpira ligo s stotisočaki banovina, različne občine, bolniške zavarovalnice, od katerih je samo OUZD daroval okoli 20,000.000 din, vendar je to še vedno premalo. Protituberkulozni teden vas je pozival k združení obrambi vašega zdravja ter k pomoči obolelim. To je sveta dolžnost vsakogar in

vsakdo mora sodelovati, če ima le količkaj srca in razuma. Ne bi vam želel, da bi tudi vi preizkusili težke trenutke, ko se poslavljajo otroci od umirajočega očeta ali matere, ki mnogo prezgodaj ležejo v tihi grob.

Če pogledamo dalje, vidimo, da jetika najbolj razsaja tam, kjer gospoduje pomanjkanje in beda. Največ torej med delavstvom. Najbolj trdovratno se jetika drži temnih vlažnih stanovanj, ki bi jih lažje imenovali kleti ali drvarnice kot pa človeška bivališča. Tukaj čaka še vedno težka naloga inšpekcijo dela oziroma obrtnega zdravnika, da sploh prepove bivanje v takih prostorih. S tem se javlja novo vprašanje — vprašanje primernih čistih stanovanj in vprašanje vsakdanjega kruha. Zaenkrat si mora še vsakdo sam pomagati, kakor ve in zna. Upajmo, da bodo tudi za te brezdomce in „kletarje“ nastopili boljši časi. Zamolčati tudi ne smemo dejstva, da se udomačuje jetika tudi tam, kjer je pijanstvo doma, ki je pri nas na žalost tudi zelo razširjeno. Vendar se opaža posebno med naraščajočo mladino razveseljiv pojav, da ne poseda več toliko po gostilnah pri vinu in kartah, temveč porabi prosti čas za zdravju koristnejše izlete v prosto naravo ali za kak drug šport.

Oglejmo si sedaj še od blizu, kakšna je, kako in kje se množi in kako nas napada ter ugonablja ta naša sovražnica. Jetiko povzroča prav majhna podolgovata, paličasta plesen. Da si približno lahko predstavljate, kako majhna je taka plesen, naj povem, da jih lahko položite drugo poleg druge na en meter 15 milijonov in da jih spravimo v komaj vidno kapljico na milijarde. In ravno v tem, da je ta plesen tako majhna, je njena moč. Pri selitvi se ji ni treba truditi s hojo, temveč sede kar na zračni vrtinec ter se tako potepa po svetu, dokler ne najde novega gostitelja, ki ga nato prav prav počasi požira, da se ji ni treba tako kmalu seliti. Seveda ne smemo misliti, da se tej plesni samo dobro godi. Hudega sovražnika ima v soncu, ki jo v teku nekaj ur lahko popolnoma uniči. Ubijajo jo tudi nekatera kemična sredstva. Pa tudi kadar že napade človeka, se mora za svoj obstanek težko bojevati. Telo se brani proti tej plesni na več načinov: bodisi s tem, da jo skuša uničiti z nekimi snovmi, ki jih pripravi telo v ta namen, bodisi, da pošilja nanjo posebno za to izvežbane požeruhe, da jo požro; če je te plesni pa le preveč, jo telo obda kar z apnenastim oklepom, lahko bi rekli, da jo zazida; tako ne more nikamor več, ne naprej ne nazaj. Prvi, ki je opazil te plesni in tudi dokazal, da samo te in nič drugega ne povzročajo jetike, je bil veliki učenjak Robert Koch. Sprva mu, kakor je sploh navada, nihče ni hotel verjeti, da je res tako, dokler se končno ni vsakdo sam prepričal o tem. Ta plesen ni prav nič zbirčna. Napada ravnotako živali kakor človeka. Pri človeku

se naseli in išče hrane na koži, kosteh, v črevesju, v možganih, v pljučih, skratka na vsem telesu.

Najbolj razširjena in znana nam je slika pljučne jetike. Kako se pa prav za prav usidra ta plesen v pljuča? V pljuča pride z vdihanim zrakom. Tam se naseli ter začne razdiralno delo, ki je tem lažje in hitrejše, čim bolj je telo oslabiljeno po prej navedenih škodljivostih. Plesen se množi ter potrebuje vedno več hrane; zato razjeda pljuča dalje in napravi v njih večje ali manjše votline. Vsakega tujega telesa, ki zaide v pljuča, se skušajo pljuča znebiti z izkašljanjem. Prav tako se bojujejo pljuča proti naselitvi jetike s kašljanjem. V primeru, da je večje ognjišče teh plesni v pljučih in da je na primer izjedena votlina v zvezi s sapnikom, tedaj si lahko mislimo, koliko tisočev teh plesni izkašljamo, izpljuvamo, ali z govorjenjem spravimo na dan hkrati s komaj vidnimi vodnimi kapljicami, ki plavajo v zraku in čakajo zopet na ugodno priliko, da se nasele v druga pljuča. Sedaj vam je razumljivo in jasno, zakaj nam je potreben čist zrak in zakaj si človek želi sonca, da pokaže svojo moč nad to za nas nad vse nevarno plesen. Jasno nam je sedaj tudi, zakaj ne smete pljuvati na tla, če ste oboleli za odprto jetiko. Sedaj veste, da je tak pljunek lahko smrtonosen morda ravno vam najdražji osebi. Zavedati se je treba torej nevarnosti takega pljunka, nasičenega z milijardami teh plesni. Na tleh se posuši, pri hoji zdrobi, s prepihom in še na mnoge druge načine se vzdigne v zrak in glej, ponovno ogroža naše zdravje. Kot vidite, imajo besede „Ne pljuj na tla“ zelo velik pomen, zato se je treba posluževati vedno le pljuvalnika, v katerem mora biti tekočina, ki uničuje to plesen, sicer tak predpis in svarilo nima pomena. Naj navedem najcenejšo in najučinkovitejšo teh snovi — lizol, ki ga pri uporabi razredčimo z vodo (4% raztopino). Kot vidite, so bolniki z odprto jetiko silno nevarni za svojo okolico. Ozračje okoli takega bolnika je nasičeno z milijoni takih plesni, ki jih zaradi majhnosti ne moremo videti s prostim očesom. Nikdar torej ne moremo vedeti, kateri zrak je nasičen z nevarnim povzročiteljem jetike. Zato zahtevajmo vedno več čistega zraka, ki ga je očistilo sonce. Naša nadaljna skrb bodi, da omogočimo zdravljenje vsakemu nevarno obbolelemu bolniku, če že ne v posebnem zdravilišču ali v bolnici, pa vsaj doma. Ne puščajmo, da bi bil prepuščen samemu sebi in svoji težki usodi. Zaradi tega vas ponovno pozivam, da priskočite na pomoč, vsak po svojih močeh protituberkulozni ligi ter ji tako omogočite težavno delo. S tem pomagajte bližnjim do ozdravljenja in varujete sebe pred napadi jetike.

Končno moramo skrbeti tudi za svoje telo ter gledati, da mu ohranimo čim več moči ter skrbimo za pravilno razdelitev dela in počitka; skrbimo torej za gibanje na zraku in soncu, za čistočo v sta-

novanju in delavnicah, da ne dvigamo po nepotrebnem prahu, da ne pljujemo na tla, da se ogibamo pijančevanja in ponočnjakarstva ter da se pravočasno javimo zdravniku, brž ko opazimo, da smo začeli hujšati, da ne moremo spati, da dalje časa kašljamo ter se ponoči potimo. Prav posebno velja to za tiste, ki so zaposleni v tekstilni, steklobrusaški, porcelanski in kamnoseški industriji.

Franc Gorše,

podpredsednik oblastne uprave Boln. fonda:

Dependansa na Golniku

Kakor povsod, se je po vojni tudi v vrstah železničarjev pljučna bolezen močno razširila in postala najnevarnejša socialna bolezen, ki povzroča železniški upravi veliko škodo v gospodarskem in službenem oziru. Uvidevši to, so se začeli činitelji, ki so jim bedne socialne razmere železničarjev znane, baviti z mislijo ustanovitve sanatorija za tuberkulozne člane Bolniškega fonda. Ta misel je postajala od dne do dne aktualnejša, ker je z izboljšanjem diagnostičnega aparata naraščala potreba, da se železničarji in njih družinski člani, ki se je pri njih ugotovilo tuberkulozno obolenje, čimprej oddajo v primerno oskrbo in zdravljenje. Ta potreba pa se bo še povečala, ker se bo protituberkulozni propagandi in intenzivni zdravniški preiskavi brezdvomno posrečilo zajeti čim dalje več začetnih obolenj, posebno ker zmanjšani prispevek za sanatorijsko zdravljenje omogoča posameznemu železniškemu uslužbencu zdravljenje v sanatoriju.

Racionalno zdravljenje tuberkuloznih bolnikov je v veliki večini vsaj v gotovem štadiju obolenja mogoče samo v sanatoriju, ki je njegova glavna naloga, da oskrbuje in zdravi vse one številne bolnike, ki bolehajo za odprto, k naglemu širjenju nagibajočo se tuberkulozo pljuč. Radi pomanjkanja primerne zdravilišča se je mnogim članom Bolniškega fonda zdravje tako poslabšalo, da pozneje ni bilo pričakovati uspešnega zdravljenja. S posebno pogodbo bi si sicer uprava Bolniškega fonda mogla zajamčiti gotovo število postelj za svoje člane v kakem že obstoječem sanatoriju, vendar je razumljiva težnja, da si železničarji sami postavimo svoj lastni dom, kar bi predstavljala velik napredek v borbi proti jetiki. To stremljenje ni novo in številni so bili predlogi za ustanovitev samostojnega sanatorija za zdravljenje pljučne tuberkuloze, ki je v prvi vrsti vprašanje razpoložljivih sredstev.

Moderni sanatorij mora biti specialna klinika za zdravljenje vseh vrst tuberkuloze, opremljen z vso drago diagnostično in terapeutično

aparaturu. Zato pa so stroški za zgradbo in opremo takega zavoda izredno visoki ne glede na to, da zahteva posebna, izolirana lega v ugodnih klimatičnih razmerah zopet posebne žrtve v materialnem oziru, kakor napeljava dovodne ceste, vodovodne naprave in elektrike. Sredstva Bolniškega fonda niso bila nikoli takšna, da bi se moglo misliti na večmilijonske investicije, kolikor bi stal moderno opremljen samostojen sanatorij. Finančno stanje Bolniškega fonda dopušča le ustanovitev posebnega priključka k že obstoječemu sanatoriju, ker s priključkom odpade precejšen del investicij.

Zgradba samostojnega sanatorija za 50—60 postelj bi bila neekonomična, ker bi režijski stroški v malem zavodu narasli prekomerno. Tudi pri ustanovitvi zavodov s socialnimi svrhami velja pravilo, z minimalnimi stroški doseči maksimalen uspeh .

Odločujoči činitelji so se že pred desetimi leti znašli pred dvema velikima težkočama, to je, kje dobiti s r e d s t v a za zgradbo in najti primeren k r a j za zdravilišče. Znano nam je, da je bil leta 1930 izdan zakon o uporabi likvidacijske mase gospodarske poslovalnice direkcije državnih železnic v Ljubljani, ki v § 1 določa, da se iz te mase oddvoji poldrugi milijon dinarjev in preda Bolniškemu fondu državnega prometnega osebja za zgradbo sanatorija za bolne na pljučih. Led je bil prebit. Ko je dne 30. oktobra 1930 centralna uprava Bolniškega fonda prejem zgoraj omenjenega zneska potrdila in je glavna skupščina dne 22. in 23. maja 1931 dovolila kredit 3.000.000 dinarjev za postavitve dependanse, je bil zgrajen temelj bodočega zdravilišča za člane Bolniškega fonda in njihove svojce.

Še predno je Bolniški fond prejel iz likvidacijske mase darilo 1.500.000 dinarjev in še pred odobrenjem kredita je oblastna uprava poizvedovala pri zdravnikih, kje bi bil najprimernejši kraj za postavitev dependanse. Ti so v svojih poročilih priporočali kraje ob južnem robu Karavank, v dolini Save Dolinke in na Pohorju. Med priporočili je bil večkrat omenjen Golnik in kraj Visole nad Slovensko Bistrico. Posebna komisija centralnega upravnega odbora je pregledovala mnoge kraje v Sloveniji in se odločila za Visole. Ker pa, kakor omenjeno, finančno stanje Bolniškega fonda ni dovoljevalo velikih izdatkov, je bila kmalu opuščena misel, zgraditi samostojen sanatorij in osvojen načrt za postavitev priključka k že obstoječemu, najmodernejše opremljenemu sanatoriju na Golniku.

Golnik leži 500 m nad morjem v ogromnem kompleksu gozdov, ki se 10 km široko raztezajo proti jugu, jugovzhodu in jugozapadu, na južnih obronkih Karavank, ki se dvigajo v Storžiču do 2130 višine. Vzlic relativni nizki legi dominira daleč nad okolico in nudi očem prekrasen, vedno nov in v vsakem letnem času lep razgled do Triglava, Kamniških planin in Notranjskih hribov.

Izredna lega daje Golniku vse prednosti v klimatičnem oziru. Zavarovan je proti ostrim severnim, severovzhodnim vetrovom, obdarovan poleti in pozimi s soncem v izobilju, ima stalno, enakomerno temperaturo, ki je pozimi znatno višja kot v vsej okolici. Megla je skoraj popolnoma neznana. Prahu in dima radi oddaljenosti od obljudenih industrijskih krajev sploh ni. Klima je v pravem pomenu besede subalpinska in prav zato je podnebje posebno zdravilno za težje primere tuberkuloze.

Vzlic relativni osamljenosti Golnik ni zelo oddaljen od prometa. Železniška postajica Križe-Golnik, kamor vozi avtobus k vsakemu vlaku, je oddaljena komaj 5 km, Kranj, postaja brzovlakov, 12 km. Poleti se vrši redni avtobusni promet iz Kranja na Golnik, avtomobil zdravilišča je na razpolago.

Sanatorij je opremljen z vsem, kar zahteva moderna medicina za zdravljenje tuberkuloze. Zdravniško službo vrši poleg šef-zdravnika en specialist ftizeolog, ki je izvežban tudi za laryngologijo ter trije sekundarni zdravniki in en kirurg, vsi že več let v službi zdravilišča. Strežniško službo opravljajo sestre redovnice. Kuhinja je na novo opremljena, razpolaga z vsemi modernimi stroji in more prehraniti dnevno 400 ljudi. Poleg kuhinje se nahaja velika in moderno opremljena hladilnica. Zavod ima lastno veliko ekonomijo z veliko prešičjerejo in kokošjerejo, goji krave in konje. Lastni vodovod preskrbuje zdravilišče z vedno svežo vodo iz gorskih studencev, ki nikoli ne usahnejo. Moderno urejena pralnica skrbi, da sta posteljnina in perilo vedno v najčistejšem stanju. Od leta 1925 je zavod elektrificiran. V zavodu se nahaja nova kapela za katoliško službo božjo, pa tudi bolniki pravoslavne vere imajo svojo kapelico. Golnik ima lastni poštni urad z brzozavom in telefonom.

Ko je bil radi izredne lege Golnika določen ta kraj za postavitev depedanse in odobren kredit, je bila glavna skrb uprave Bolniškega fonda, da se sporazume z bansko upravo o načinu upravljanja in višini odškodnine za zdravljenje članov Bolniškega fonda. Pri pogajanjih glede višine oskrbnine je upravo Bolniškega fonda kot socialno ustanovo vodila v prvi vrsti misel, omogočiti zdravljenje vsakemu, tudi najrevnejšemu članu, kar bi se doseglo s tem, da bi Bolniški fond plačal tudi oni del stroškov, ki po obstoječih predpisih odpade na člana. S tem bi bil omogočen obisk sanatorija širšemu krogu pacientov in storjen znaten korak za zaježitev te ljudske bolezni, ki ji je železniško osebje po narodi svoje službe prav posebno izpostavljeno.

Bolniški fond nudi svojim članom za sanatorijsko zdravljenje dnevno pomoč 36—60 dinarjev, oskrbnina na Golniku pa znaša 60 dinarjev. Razlika med tema dvema, to je 24 dinarjev, ki jo morajo

plačati nekateri člani, je glavna ovira, da se ti ne poslužujejo v potrebni meri sanatorijskega zdravljenja. Ko bode dependansa gotova, bo znašala razlika komaj 4 dinarje. Tako znižano razliko bodo mogli plačevati tudi najslabše situirani člani. Ni dvoma, da bode dependansa stalno polno zasedena, ker bosta znižana oskrbnina in malenkostni prispevek vsakemu članu omogočila temeljito in ceneno zdravljenje. Obisk Golnika se bo prav gotovo zelo pomnožil, prihajali bodo pacienti iz vseh oblastnih uprav.

Uprava Bolniškega fonda in banska uprava sta se sporazumeli, da zgradi dependanso Bolniški fond in preskrbi tudi vso opremo s posteljnino vred, a sanatorij dovoli priključiti vodovod in elektrovod. Paviljon dependanse bo imel 50 postelj III. in 10 sob I. razreda. Vzdrževanje dependanse in opreme prevzame uprava Golnika.

Banska uprava prevzame zdravljenje, prehrano in postrežbo. Uprava zdravilišča se obveže prevzeti v zdravljenje člane Bolniškega fonda po predlogu oblastne uprave, če so sanatorijskega zdravljenja potrebni, o čemer odloča šef zdravnik zdravilišča. Uprava Golnika bo prevažala bolnike brezplačno od železniške postajice in pri povratku iz zdravljenja. Bolniki, sprejeti na zdravljenje v dependanso, bodo dobili v zdravilišču popolno oskrbo. Uprava zdravilišča pa bo nudila bolnikom zdravljenje po vseh načelih moderne ftizioterapije, to je dietetično, higienično, operativno in medikamentalno. Med bolniki Bolniškega fonda in drugimi bolniki se ne bo delala nikaka razlika. Vsi bolniki bodo imeli iste pravice in iste dolžnosti. Bolnika, ki se ne bo pokoraval določbam hišnega reda, bo mogel šef-zdravnik izključiti iz zdravilišča, o vzroku bo uprava sanatorija 24 ur preje obvestila bolnika in Bolniški fond. Uprava Golnika bo obvestila dotično upravo Bolniškega fonda o končnem zdravljenju bolnika, o uspehu zdravljenja in o stanju njegovega zdravljenja.

Po dograditvi dependanse, ki ostane last Bolniškega fonda, bo dala uprava fonda paviljon v najem banski upravi za 1 din letno. Ker bo dependansa z zdraviliščem sestavljala enoten zavod, bo uprava zavoda bolnike po svoji preudarnosti razmestila po vsem zavodu. Uprava zavoda bo obvezna sprejeti vsak čas 50 bolnikov Bolniškega fonda na zdravljenje v III. razredu.

Bolniški fond se obveže, plačati za svoje bolnike zdravilišču dnevno takso 40 din, oziroma 45 din, če bi število bolnikov Bolniškega fonda padlo izpod 20 za dalje kot 14 dni. Ta oskrbnina se bo povišala ali znižala, kakor se bo povišala ali znižala normalna oskrbnina III. razreda zdravilišča na Golniku, vendar tako, da dnevna oskrbnina ne bo znašala nikdar manj ko 35 dinarjev. Bolniški fond je dolžan plačati zdravilišču Golnik za svoje bolnike in vsak dan po 3 dinarje za vzdrževanje zgradbe in obnovo inventarja. Oskrbnino, kakor tudi

takso za vzdrževanje in obnovo inventarja plača Bolniški fond vsak mesec upravi zdravilišča. Med upravo sanatorija in posameznimi bolniki se ne vrši noben obračun. Pogodba, ki bo stopila v veljavo, ko jo bosta podpisali upravi banovine in Bolniškega fonda, bo brezdvomno mnogo koristila obema, največjo korist bodo pa od nje imeli naši člani.

Potrebno zemljišče, ki bo na njem stalo zdravilišče, meri 11.867 m², leži vzhodno od sedanjega sanatorija in je bilo kupljeno za ugodno ceno 92.000 dinarjev. Okoli dependanse se bodo na tem zemljišču z malimi izjemami uredila lepa sprehajališča za bolne člane.

Ko je sedanji upravni odbor konec februarja prevzel posle Bolniškega fonda, je takoj na prvi seji, to je v začetku marca obravnaval dependanso na Golniku. Ob prevzemu poslov je bila oddana izdelava idejnih skic trem domačim arhitektom, ki so jih predložili upravi Bolniškega fonda konec aprila. Takoj na to se je sestala komisija, ki je podrobno pregledala vse načrte in se radi točnejšega ogleda podala na Golnik, da s tamkajšnjim šef-zdravnikom ponovno prouči skice in se odloči za končni načrt. Ta se že sestavlja in če ne bo nepredvidenih zaprek, se bo začelo graditi v mesecu avgustu. Upati je, da bo zgradba v oktobru v surovem stanju pod streho. V tem primeru bi prihodnje leto v juliju ali avgustu sledila otvoritev dependanse. Z zgradbo dependanse bo dovršeno veliko, nesebično in požrtvovalno delo vseh činiteljev, ki so zadnjih deset let upravljali, in onih, ki danes upravljajo Bolniški fond.

Dependansa na Golniku bo veličasten dokaz stanovske zavesti vseh železničarjev.

Sveža jabolka, zdravilo za grižo

V hudi poletni vročini zboli kaj veliko otrok za grižo. Posebno dojenčki so v veliki nevarnosti. Bolezen napade otroka vzlic najskrbnejši negi. Nikoli niso starši tako v skrbeh, kakor kadar ima otrok grižo, ko ga vidijo tako trpeti, pa mu ne morejo pomagati. Posebno hudo se godi v takem primeru podeželskim otrokom, ki jih zdravijo „vešče vaške tete in botre“ z vsemi mogočimi rožami in kadili! Tako „cajtanemu“ otroku je res vzeta vsaka možnost, da bi okrevail.

Podeželski ljudje imajo sicer veliko zaupanje v domače rože, kar je popolnoma prav, toda še večje je njihovo zaupanje v tablete in kapljice. Kako pa bi ti ljudje pogledali zdravnika, če bi ga poklicali v primeru griže v hišo in bi jim svetoval namesto omenjenih medika-

mentov, jabolka? Nič ne bi imeli vanj zaupanja in pa žal bi jim bilo za honorar, ki ga po njihovem mnenju ni zaslužil.

Kako zdravilna so sveža jabolka za grižo, splošno še ni znano, ker zdravniki tega svojega prepričanja še niso javno izpovedali. Vendar so nam znani primeri tudi pri nas, da so zdravniki ozdravili hudo grižo s svežimi kanadskimi jabolki. Otrok, bolan na griži, dobi vsako uro nekoliko nastrganega ali zribanega svežega jabolka. Jabolka morajo biti prvovrstna, komaj dozorela, zdrava in kiselkasta. Sladka jabolka nimajo v sebi snovi, ki so zdravilne za grižo.

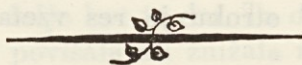
Sloveči avstralijski zdravnik I. P. Earnshaw je o zdravilni vrednosti jabolka v angleških listih mnogo pisal. Posebno se je v svoji praksi zanimal za dojenčke, bolne na griži, ki niso mogli uživati surovega jabolka. Iznašel je način, kako spremeniti jabolko v suh prašek. Zdaj je lahko dajal jabolka tudi čisto majhnim dojenčkom. Če je bila griža šele v razvoju in je otrok užival jabolčni prašek točno vsako uro skozi 24 ur, je bil otrok rešen. V težjih primerih je bilo treba otroku uživati zdravilo nekoliko več dni.

Jabolčni prah se najprej pomeša z ohlajeno kuhano vodo, nato pa se doda potrebna količina vroče, kuhane vode ali šibkega ruskega čaja in se meša deset minut. Čez nekaj dni se količina praška zmanjša in se otroku daje le vsaki dve uri. Polagoma se začne prašek mešati z razredčenim mlekom, nazadnje s polnim mlekom in potem se s praškom preneha. Otrok se lahko povrne k prejšnji prehrani.

Pri nas za jabolka ni treba biti v skrbeh. Imamo jih vse leto. Stari dočakajo novih. Če jih nimamo doma, jih imajo pa pri sosedovih. Če ne tu, pa v mestu na trgu ali prodajalnah. V trgovinah, ki trgujejo z uvoženim sadjem, dobimo skozi vse leto najfinejša jabolka. Ta jabolka so sicer draga, toda kaj je to v primeri s tabletami in kapljicami ali življenjem otroka!

Kaj pa je prav za prav tisto, ki tako zdravilno učinkuje na bolna prebavila? Znanstveniki trdijo, da je to takozvani „pectin“, kemična snov, ki strdi sadne soke. V sladkih jabolkih ni pectina, zato uporabljamo tudi za sadne želeje jabolka kiselkastega okusa.

Megličeva.

Štrekelj Josip:

Hortenzija

Letos obhajamo 150 letnico, odkar so prinesli prvo hortenzijo iz Kitajskega v Evropo. Kasneje smo dobili še druge vrste iz Japonskega in tudi iz Severne Amerike. Hortenzijo (*Hydrangea hortensis*) z vso pravico prištevamo med najlepše lepotično grmičevje, saj noben grm ne cvete tako dolgo kakor ta. Cveti so pa veliki kroglasti kobuli, ki zrastejo pri nekaterih sortah do 25 cm v premeru, ako so dobro oskrbovane. Je pa tudi sorta s klasastim cvetom. Po večini so rožnate barve, so pa tudi bele in rdeče. Podobno cvete znani grm snežena kepa (*Viburnum Opulus*), a od tega beli cveti so manjši in kratkotrajni. Že samo veliko, jajčasto listje hortenzij, ki je gosto in paroma po mladikah, krasi rastlino.

Razen ene japonske sorte (*Hydrangea paniculata*), ki pa nima tako ogromnih cvetov kakor druge njene sestre, ne vzdrže ostale pri nas na prostem zimskega mraza brez dobre odeje. Zato je najboljšje, da jih v jeseni, ko jim listje odpade, prenesemo v prostor, kjer ne zmrzuje, da pa vendar ni pretoplo. Toplota bi jih silila k rasti in motila v počitku, zaradi česar bi v naslednjem letu slabše uspevale. Iz tega razloga jih pozimi zalivamo poredkoma in po malem, le toliko, da je zemlja vlažna.

Vrtnarji so vzgojili mnogo sort te lepe cvetlice. Razmnožujemo jih pa najuspešnejše z zelenimi potaknjenci spomladi in poleti. Ker odganjajo hortenzije mnogo mladik iz koreninskega vrata, odstranjujemo te na korist starejših vej. Le če hočemo že preveč ostarele veje odstraniti, pustimo dve, tri za pomladitev grmičev. Odstranjene mlade odganjke pa lahko porabimo kot potaknjence za nadaljnji nasad. Te pripravimo, da jih na spodnjem koncu pod parom popkov gladko odrežemo in da odstranimo tudi spodnji par listov. Zemlja za potaknjence naj bo lahka humozna, zmešana s pol peska. Še boljše je, kakor tudi za potaknjence drugih cvetlic, ako vrhu zemlje nasujemo za prst debelo plast rečnega peska, ki preprečuje gnilobo. Na toplu in v senci se potaknjenci ukoreninijo v teku 4 tednov. Nato jih presadimo posamezno v lončke.

Hortenzije ljubijo težko zemljo. Najbolj jim ugaja zmes barske ilovnate in njivske ilovnate z dodatkom nekoliko gnojnega humusa, peska in rožene moke.

Nekatere z rožnatim cvetom imajo nagnenje, da spremenijo barvo v svetlo-modro. To pa le tedaj, ako jih redno zalivamo z vodo, v kateri namakamo rjavo železo, ali ako primešamo zemlji železno pilovino, ali ako primešamo na prilično 1 kg zemlje 10 do 15 g zdrobljenega galuna, ali ako primešamo zemlji dobro količino zemlje iz ogljenic. V lahki zemlji in brez uporabe barske in njivske ilovice pa ne učinkujejo navedeni dodatki, da bi cvetlice spremenile svojo naravno rožnato barvo v svetlomodro.

Hortenzije so pol senčne rastline, zato jih postavimo na tako lego, kjer deloma posijejo jutranji ali zadnji večerni sončni žarki.

Kakor hitro zapolnijo korenine v lončku zemeljsko kepo, jih presadimo v 2 cm večje lončke, sicer opešajo. Potrebno je tudi, da jih po enkrat v tednu zalijemo z gnojnico, do dve tretjini razredčeno z vodo. Namesto gnojnice se poslužimo umetnega gnojila nitrofoskala, ki ga v ta namen namakamo nekaj dni v vodi po 1 g na liter. Večja množina bi škodovala.

Za okras oken, mostovžev in v vrtu, ako niso izpostavljene celodnevni sončni siju, so hortenzije najprimernejše. Najlepše se razbohotijo na prostem, ako pod dobro odejo prezimijo brez poškodb.

P R E H R A N A

Z. C.:

OLJE IN MAST.

Večkrat ste, gospodinje, že slišale o pripravljani jedi na samem olju, ker bolnik ne sme uživati masti. Slišale ste morda, da v južnih krajih porabijo prav malo ali nič masti, vse kuhajo na olju, a konservativnost in predsodki, pa stara navada Vas ni pripravila do tega, da bi same poskusile, ali se da res olje uporabljati mesto masti. Morda bi poskusile danes, ko stane mast 4 dinarje več kot olje!

Ni je jedi, kjer ne bi mogli nadomestiti masti z oljem, in jed, pripravljena na olju, je najmanj tako okus-

na, če ne bolj, kot pripravljena na masti. Na olju lahko narediš prežganje, na olju dušiš zelenjavo, na olju lahko cvreš pecivo, pečeš teletino itd. Seveda mora biti olje dobro rafinirano, da nima preveč okusa po raznih kislinah.

Kuhanje na olju je cenejše kot kuhanje na masti, posebno danes, ko je razlika v ceni tako velika. Ne potrebuješ več olja, kot bi porabila masti, kajti olje je po kemični sestavi enakovredno masti, odnosno je še več vredno. Svinjska mast ima 99,5% maščobe, a olje 99,7%. Olje ima več kalorij kot mast. Neprimerno več si prihraniš, če rabiš olje mesto masla. Olje je še enkrat cenejše kot maslo in po izdatnosti več vredno; glede okusa in fine arome, ki jo ima maslo, pa sodimo kedaj pozneje, ko bomo imeli boljše plače.

Olje je tudi še zato cenejše, ker je bolj izdatno in laže prebavljivo. Ne to, kar človek pojè, temveč to, kar njegov organizem sprejme in prebavi, to mu koristi. Jedi, pripravljene na masti, so teže prebavljive, povzročajo večkrat motnje v prebavi, posebno, če je jed pogreta, kar se pri službi železničarja večkrat dogaja. Jed, na olju pripravljena, je lahko prebavljiva, tako lahko prebavljiva, da se predpisuje bolnikom, ki so si pokvarili želodec, kot nadomestilo za mast in celo kot zdravilo.

Statistika o boleznih izkazuje posebno med železničarji velik odstotek obolelosti na notranjih organih — želodca, črevesja, jeter itd.

Neredni obedi, pogreta ali mrzla jed, vse to vpliva sčasoma na organe in po letih se izcimi težka bolezen, ki se konča večkrat z nesposobnostjo službovanja ali celo s smrtjo. Pri prehrani z jedmi, pripravljenimi na olju, bi odpadla marsikatera bolezen, stroški za zdravnika in zdravila itd.

Pri nekaterih boleznih, kot so žolčni kamni, se bolniku prepoveduje uživanje masti in predpisuje olje kot zdravilo. Olje pa ozdravlja organe ne toliko radi morebitne zdravilne vrednosti, temveč, ker je tako lahko prebavljivo. Vprašajte one, ki že več let ne uživajo masti in si kuhajo vse na olju, kako dobro se počutijo in kako je dobra hrana, pripravljena na olju.

Mast se topi pri toploti ca 50° C, olje je tekoče že pri 5° — tudi to je važno pri jedi in prebavljivosti jedi. Razkrajati se začne mast pri 140° C, olje pa ne izgubi ne na barvi in ne na okusu niti pri 250° C. To svojstvo olja je važno posebno pri pečenju, ko moraš dati meso v vročo maščobo, da se naredi takoj skorja iz beljakovine.

Pri masti, ki je segreta na komaj 155° C, se večkrat porabi ter izgubi vročina, ko daš vanjo večji kos mesa, iz katerega začne izhajati sok. Pri

olju ni take nevarnosti, če prav z njim ravnaš.

Manipulacija z oljem ni nič težja, če ne lažja kot z mastjo. Pri masti so diš po žlici, pri olju lahko meriš. Hrana se olje na temnem, suhem, hladnejšem prostoru. Sončni žarki pokvarijo olje, tudi če je steklenica zamašena, da ne pride zrak do vsebine.

Laže pa porabiš olje, v katerem si cvrta, za druge namene kot mast. Filtriraj olje, in lahko ga porabiš pri kuhi za karkoli. Pri masti ni tako.

Danes si prihrani družina mesečno 10 do 20 Din, če porablja olje namesto masti. Ta razlika bo kedaj manjša, morda tudi večja. Večji pa je prihranek na zdravju; tega ne moremo izraziti v številkah.

Olje pridelujemo ponajveč iz rastlin, ki rastejo doma (oljka, buče, repica, sončnica). Rafinerije ga predelajo tako, da ne ločimo drugo od drugega, pač pa se nam zdi včasih isto olje boljše, drugič spet drugo. Tako pravijo člani, da je olje pri tem ali onem trgovcu boljše, ali narobe. Včasih pohvalijo tudi zadrugo. Vprašali smo tovarno, kako in zakaj? Povedali so nam, da zavisi kvaliteta res od semena, ki se predelava, da pa je ta kvaliteta samo subjektivno mnenje poedincev. Kar enemu ne prija, drugemu nasprotno ugaja in narobe. Tovarne delajo olje po vrsti, kot daje narava semenje, sedaj iz repice, nato pride na vrsto sončnica, potem bučnice.

V državi imamo 4 večje tovarne za olje. Vendar ne izdelujejo vedno ene in iste kvalitete; včasih je olje ene tovarne boljše kot drugo, drugič pa baš nasprotno.

Naše gospodinje prosimo, da poskusijo s kuho na olju. Mislijo naj si, kot da bi morale kuhati za bolnega moža, ki mu je zdravnik predpisal olje mesto masti.

Morda smo dali s tem mnogim dober in koristen nasvet.

Ivan Zorec:

Pokora

Jeseni 1784. leta so v Malem Gabru imeli velik domač praznik: stiški opat, zemljiški gospod vse te dolenje strani, je malogabrovski cerkvi svetega Mihaela podaril nov oltar in ga prišel tudi sam blagoslovit.

„O, Stična je bogata,“ so se tisto jutro Gabrovci menili. „Lahko da, kar da.“

„Kaj ne bi? Menihi mažejo vozove kar s presnim maslom, ne s polži in kolomazom, kakor jih moramo mi!“

„Da, prebito so bogati. Denarja imajo neki, še šteti ga ne morejo več, le na mernike ga še merijo!“

„Tisto z maslom in mernikom je nemara le nevoščljiva pravljica“, se je star mož upiral. „Kaj menite, da se menihom cedi sam med? Dosti davkov morajo plačevati in veliko veliko ljudi, svojih in tujih, preživljati, posebno siromakov in popotnikov.“

„Ampak vse, kar imajo, smo jim zvekli na kup mi, tlačani!“ se je mlad Gabrovec ogreval. „Pravijo, da že dobrih šest sto let naši žulji krvavijo za stiško gosposčino. Če zdaj dobomo takle oltarček, ni, da bi zato kar poklekali od same hvaležnosti!“

„Dali pa so ga najbrž le zato, da bi se zbogali s Trlepom, ki jim že dobro dolgo nastavlja rogé,“ je vedel še ta, oni. „Cerkvico je postavil Trlepov praded, Trlepov rod jo ima v velikih časteh.“

Trlep, tlačan, pa čaščen in spoštovan mož, se je bil opatu že ono leto nekaj zameril. Vdovec je bil, čudno je živel in ni dal do sebe, kar svojo je tiščal kakor trmast konj; še sramota z deklo Francko lani ga ni uklonila.

Opat ga je krivil, ukriviti ga ni mogel, tako se je vdal in poskusil še z dobroto. Ponižal se je tudi zdaj, da je po cerkvenem opraviilu z vsemi gospodi obiskal Trlepovo hišo.

Okoli cerkve je postalo prav živo. Še godci so prišli odnekod, le zagosti se niso upali, dokler gospodje ne umaknejo petá.

„Le kaj se ti pater opat tako dolgo obira pri Trlepu?“ so menciali tisti, ki bi že radi plesali.

„I, Trlepa poslušá“, so drugi grizli, „pa tistega postranskega otroka mu pestuje.“

„Kaj se neki zmerom zaletujete v patra opáta?“ jih je karal oni stari mož. „Ali zato, ker je boljši kristjan kakor ste vi?“

„Naj bo! Trlep pa ni, ker seme svojega greha meša med svoje otroke!“

„Kaj to mar vam?“

Jeziki so odnehali in le nerazločno še nekaj momljali.

„Le stojte,“ se je stari mož spomnil, „povem vam zgodbo iz starih časov, da spoznate, koliko lepše so nekaj sodili bližnjega, tudi prav grešnega.“

„Saj res, povejte, povejte!“ so prosili; starih povesti so bili žejni vsi.

Mož se je zagledal v tla. Bil je bukovnik, na bukve je znal brati, dosti je vedel. Počasij je dvignil pogled, se ozrl po vseh in pokimal Jeraju iz Velikega Gabra.

„Ali veš, da je tvoja domačija že prav stara?“ ga je vprašal.

„Pravijo“, je Jeraj, močan, zdrav, pač že priletan mož, počasi pritegnil in pogledal okoli sebe, da bi videl, ali poslušajo vsi.

„Veš, prvi gospodar ji je bil zakupnik imenitnega grofa iz Celja. Grof jo je čez čas prodal trdnemu svobodnjaku z Mirne. Mož — Gabrovci so mu vzdeli priimek Mirnčan — je bil bogat, pa kaj lakomen človek. Kjer je le mogel, je tlačana ukanil ob desetini, paznika pa za davščino ali zemljo. Vse se ga je balo. Grd in trd je bil, še graščak ne vsak tako.“

„Kaj je smel počenjati vse to?“

„Smel. Z Jerajevino so se vezale posebne zemljiške pravice. Pa ne več dolgo. Saj veste, da ti zemlja, ki si jo pridobil po krivici, ne ostane v lasti do tretjega rodu; kletev se je drži kakor laščec kravjega hrbta.“

„Da, če je svet krivičen, je vsaj Bog pravičen.“

„Tlačan je zmerom bil siromak in zmerom bo.“

„Dokler bo sam hotel, ne dlje!“ je starec revsknil in pogledal po vseh.

„Križ božji, kaj pa naj stori?“

„Obesi naj se!“ je starec hlastnil. „In tudi ti, ki sprašuješ tako neumno!“

„Res je: pogini, hudič, če udariti ne znaš!“ ga je Jeraj razumel.

„Mirnčan je bil oženjen“, je starec modro preslišal Jerajevo misel in poprijel nit svoje povesti; „z ženo sta bila prav prijatelja, le otrok nista imela. Slabo je to bilo za oba. Zakon brez otrok ni zmerom srečen in lep zakon.“

„To je pa res. Kaj bi bilo, če kmet ne bi imel otrok?“

„Kar se ti je namerilo, da mu je žena zbolela za prav dolgo. Samosvoj Mirnčan je ves potrj in strj poniglavlil, naposled pa dobil take mevlje, da je šel in premotil svojo mlado krščenicu.“

„O ti predrti dedec!“ se je Gabrovka ustrašila. „I, kaj pa žena?“

„Kaj? Nobene mu ni rekla, voljno je potrnela; meniha, ki jo je prišel vprašat, ali bo moža zatožila cerkvenemu sodišču, je kar napodila, češ njen mož ni morilec, ni razbojnik, noben sodnik nima pravice do njega. Z njo da je dober in je zmerom bil, a kolikor je grešil, se že spokori sam in Bog mu odpusti.“

„Čudovita ženska,“ so se možaki spogledali. „Takih ni več med nami.“

„Stiški opat ga je vendarle udaril s cerkveno kaznijo.“

„Kako?“

„Leto in dan ni sme hoditi v cerkev in ne prejemati zakramentov.“

„Da te, ta je bila pa huda!“

„Huda. Svet ga je miloval, nihče mu ni strgal korenčka. A Mirnčana je vendarle peklo, skoraj nikamor se ni več pokazal. To in vse je dalo, da se je ves sprevrgel: kakor je prej bil zagoveden, je zdaj postal prijazen. In dosti je molil in se postil ob kruhu in vodi, da se je ženi kar smilil.“

„Res, čudovita ženska.“

„Takih nemara res ni več. ‚Nič ne maraj,‘ ga je milovala, ‚vse bo še dobro.‘ ‚O, da me le ti ne mrziš, pa je že dobro vse,‘ se ji je hvaležno smehljala. ‚Ljubim te, mož moj!‘ je krotko šepetala.“

„Svetnica je bila, pa je!“

„A možu je vsa zgodba bila le preveč čez glavo. Ni si drugače vedel pomoči, anti je šel in poiskal kupca, da bi prodal lepo domačijo in se umaknil drugam.“

„Da, zemlja, ki si jo pridobiš tudi po krivici, ti ne ostane v lasti do tretjega rodu...“

„Škoda je je bilo,“ je Jeraj primaknil.

„Kar molči, kupil jo je tvoj praded. In da boš vedel: Zanja je dal, tako stoji v starih papirjih, petdeset mark oglejskih fenigov.“

„Poceni je šla.“

„In zaradi neumne dekleta!“ je Gabrovka pritegnila.

„Hm, kaj hočeš, zapeljal jo je, a to je v tistih časih bil večji greh, kakor če bi bil do mrtvega potolkel človeka.“

„In si je potlej res šel po svetu iskat druge domačije?“

„Preden sta z ženo povezala culo, je še enkrat šel na lov. Po malogabrovski hosti se je podil za obstreljenim srnjakom, nerodno stopil in pàl čez skálovje v globino, ki se po njem še zdaj imenuje Mirnška jama.“

„Bog pomagaj, kaj pa ženska?“

„Še tisto leto se je omožila.“

„O, ti!“

„Kaj naj bi se bila ubila še ona, ka-li? Zakaj se ne bi bila lepo omožila? Saj je bila vdova, bogata in še mlada, pa brez otrok. Še

prej je pa deklinemu otroku izgovorila toliko, da se je lahko spravil do kruha, ko je odrasel.“

„Čudovita ženska, pravim še enkrat.“

„Krščanska ženska, pravim jaz,“ je starec zatrdil. „Krščanski bodite tudi vi in ne objedajte svojega bližnjega, ki vam nič hudega storil ni!“

Povest se je prijela vseh. Dolgo so molčali.

„Da te,“ je Temeničan potlej pokimal, „mogočni so bili tile stiški menihi, da so človeku tudi tako umesili.“

„Anti da. Mirnčana so udarili vendar preveč.“

„Oblast je bila taka. Če je ne bi bilo, bi bil svet čisto podivjal. Meniška oblast sicer ni bila pretrda, pravijo, drugi graščaki so bili hujši.“

„Hvala Bogu,“ se je Gabrovec nasmehnil, „mineva jih vse; tudi menihe. Cesar Jožef jih že krepeli, zdaj zdaj jim bo iti iz Stične.“

„Stavim sto na eno, da naših menihov ne zatne nič hudega,“ je topoglav hribec veroval; „na pravem toporišču imajo glavo.“

„E, nič se ne ve! Kdor na visokem sedi, vsak kamen vanj prileti.“

„In cesarjeva metla je huda, komaj da se je ubranijo.“

„Če menihi res pojdejo, škoda ne bo velika. Ne grajske ne meniške gospode nam ni treba.“

„Da, svobode hočemo in sodbe za tiste, ki so nam storili kaj hudega.“

„So. Tudi najpravičnejši greši vsaj sedemkrat na dan.“

„Da, vsako zlo dejanje se plačuje tudi že na tem svetu.“

„In plačilo se imenuje, pokora...“

ZADRUŽNI VESTNIK

Kopalne obleke so letos take kakor so bile lansko leto. Mi smo jih nabavili v opekasti, črni, rjavi, svetlo- in temno modri barvi. Kroj je enak lanskemu, čez prsa obtisnjen kakor modrček in v pasu tako izdelan, da se lepo prilega. Poleg omenjenih volnenih oblek bomo letos videli v kopalniških tudi kopalne obleke iz bombažastega trikoja v različnih živih vzorcih. Toda take obleke je priporočati le takrat, kadar ima kopalka dve obleki,

da se lahko hitro preobleče, ko pride iz vode, ker bombažasta obleka obdrži v sebi vso vodo in se zato človek v njej hitro prehladi. Volnena obleka pa zado- stuje samo ena.

Kopalne obleke za deklice od 7—14 le- ta so bolj preprosto ukrojene in jih ima- mo v naši prodajalni v svetlo modri in rdeči barvi. Za majhne otroke pa imamo hlačke z naramnicami v istih barvah. Za gospode imamo kopalne hlačke, in sicer zelo močne volnene v črni, rjavi in modri barvi.

Blago za kopalne plašče. Imamo ga v eni barvi ali pa lahko melirano, ker je to

zadnja moda. Namesto kopalnega plašča je posebno za vitke postave priporočati kopalne jopice, ki se hitro oblečejo preko volnene kopalne obleke. Blago dobite v širini 1'40 cm.

Frotirne brisače za kopanje imamo zelo mehke in debele. Pri takih brisačah je treba pri sušenju paziti, da se brisača kam ne natakne, ker se nitke hitro povlečejo in brisačo pokvarijo.

Kopalne kape in čevlje imamo tudi na zalogi.

Za pidžame in oblekce s kratkimi hlačkami za dame, ki se nosijo na morskih obalah, imamo prekrasne vzorce v črtastem in rožastem blagu. Ti vzorci so sestavljeni iz šestih različnih barv, ki učinkujejo jako prijetno. To blago ima še to prednost, da za barve prodajalna garantira in da je poceni. Meter takega blaga stane komaj deset dinarjev.

Kreme za sončenje vseh vrst, ki pridejo zato v poštev se dobe v galanterijskem oddelku.

Otroške igrače pri kopanju: kangljice, lopatke, lepe močne žoge in pa celuloidne punčke, ki jih otroci tako radi jemljejo seboj v vodo, imamo spet v novi izbiri na zalogi.

Kovčege, male in velike, navadne in finejše iz črnega laka imamo v veliki izbiri. Istočasno lahko dobite tudi že izdelano prevleko za vsako velikost kovčega. Namesto majhnih ročnih kovčegov imamo tudi lepe usnjate torbice na zadrgo, ki so skoro bolj praktične kakor kovčegi. Glede kovčegov bi bilo vredno omeniti, da dajo ljudje po svetu zelo veliko na njih lepoto in okusnost.

Na zalogi imamo tudi turisticke palice, nahrbtnike in gojzerice za hribolazce.

Platneno blago v sivi in drap barvi za kratke hlače za gospode. Moda kratkih hlač za na cesto se pri nas, kakor vse drugo, počasi uveljavlja. Do zdaj so jih nosili le kolesarji in hribolazci. Lahko bi pa jih nosili vsi gospodje skozi vse poletje ne glede na to, kakšno delo opravljajo.

Blago za pidžame za gospode je moderno še vedno črtasto, sprememba je le v

barvah, ki so letos tudi bolj živahne. Pidžame vam lahko napravimo v domači šivalnici.

Ženska moda.

Za narodne noše imamo letos domač mladinski „planica“ vzorec, ki ga propagira društvo „Naša Skrinja“. Imamo ga v rdeči, vinsko rdeči in modri barvi. Blago je preprosto in pralno. Učinkuje sveže, mladostno in se ne umaže hitro. Opisano blago imamo pri nas na zalogi in ga našim članicam toplo priporočamo, ker bo letos te vrste blago velika moda. Za boljše damske obleke smo dobili spet novo pošiljko. Poleg svile imamo bombažast krep žoržet, ki je zelo lahek in fin. Barve so fine in mirne. To blago se ne mečka. Krila takih oblek morajo biti precej široka.

Fine svilene obleke ne peremo doma, ampak jih damo raje kemično čistiti. Lahko pa jih operemo tudi doma, in sicer v bencinu. Drogerije prodajajo očiščeni bencin, ki je pa precej drag. Lahko uporabljamo navadni bencin, samo dovolj ga moramo imeti in pa v dveh količinah moramo obleko izprati. Kadar peremo v bencinu, peremo zunaj na prostem, proč od ognja in vročine. Cenejše obleke peremo v hladnem ne premočnem luksu. Voda za izpiranje mora biti pripravljena že prej. Čim smo obleko vzeli iz ene vode, jo moramo takoj vtakniti v drugo, ker sicer rado pusti barvo. Pri pranju in likanju svilenih oblek nismo nikdar dovolj previdni! Marsikatera lepa obleka, ki je bila kupljena s težko prihranjenim denarjem, je bila pokvarjena že pri prvem pranju. Priporočamo, da se glede pranja blaga, ki ga kupite v domači prodajalni, istočasno informirate pri prodajalcu, ki vas streže.

L. Megličeva.

IZ UPRAVE.

Sestava upravnega odbora.

Na seji dne 4. junija 1938 se je upravni odbor sestavil in porazdelil delo tako-le:
Predsednik: Klebel Emil, podpredsednik: Juh Leopold, tajnik: Luschützky Josip.

Poslovni odbor tvorijo: Klebel, Juh, Luschützky, Lavrič Josip, Magajna Josip in Artič Franjo.

Blagovni odsek: Klebel, Juh, Luschützky, Korošec Blaž, Magajna.

Administrativni odsek: Klebel, Luschützky, Lavrič, Masič Pavle.

Redakcijski odsek: Klebel, Juh, Luschützky, Lavrič, dr. Benko Leopold kot urednik „Zadugarja“.

Propagandni odsek: Korošec, Lavrič, Magajna, Masič, Vrhovšek.

Tov. Magajna nadzoruje prodajalne v Ljubljani, tov. Breclj prodajalno Maribor kor. kol., tov. Vrhovšek prodajalno pri Mariboru gl. kol.

Nadzorstvo nad kreditnimi posli in kreditiranjem članov opravljata v Ljubljani tt. Korošec in Masič, v Mariboru tt. Artič in Vrhovšek.

Tov. Lavrič vodi nadzor nad knjigovodstvom in vrši revizijo faktur.

Tov. Juh nadzoruje menzo in je združni gospodar-ekonom.

Redne seje upravnega odbora so vsako prvo soboto v mesecu, če je pa sobota praznik, je seja v petek.

Nadzorni odbor se je na seji dne 3. junija konstituiral sledeče:

Predsednik: Furlan Josip, podpredsednik: Frole Ivan, tajnik: Feldin Hinko.

ODPIRANJE IN ZAPIRANJE TRGOVIN.

Na podstavi uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin so vse naše prodajalne v mesecih junij, julij in avgust odprte od 7. ure 30 do 12 ure 30 in od 15. do 19. ure.

SPORAZUM V GLAVNI ZADRUŽNI ZVEZI.

Novi združni zakon predvideva med drugim tudi obvezno članstvo posameznih združnih zvez v Glavni združni zvezi. Še pred tem je več let obstojal spor med staro Glavno združno zvezo in nekaterimi drugimi zvezami ter se je ta spor s tem prisilnim zakonskim določilom še zaostрил in so Zveze zadrug za kmetski kredit, ki popreje niso bile včlanjene v Glavni združni zvezi, sklicale meseca

decembra 1957 ustanovni občni zbor Glavne združne zveze po novem združnem zakonu, dočim je stara Glavna združna zveza le spremenila svoja pravila in jih predložila v odobritev. S tem bi imeli torej kar dve Glavni združni zvezi, kar ne bi bilo niti v interesu združništva, pa tudi proti izrecnemu zakonskemu predpisu. Kmetijski minister zato ni potrdil nobene, vsled česar so bili odločujoči faktorji prisiljeni, da sklenejo sporazum, ki je bil tekom meseca maja v resnici tudi dosežen na ta način, da so se pravila stare Glavne združne zveze spremenila, zlasti glede odločanja posameznih članic v skupni upravi in sicer tako, da bo odločalo za to število včlanjenih zadrug in število članstva pri posameznih zadrugah.

IZ „ŽEGOZE“.

R. K.: **Kozjereja.**

Svoj čas sem v „Zadugarju“ skušal železničarje v kratkem članku opozoriti na smotrno kozjerejo. Od tistega časa sem, se pa vedno oglašča večje število interesentov za izčrpnjša navodila. Odgovarjati na vsa ta vpraševanja je zamudno. — Ker v našem „Zadugarju“ ta snov še ni obširnejše obdelana, bom skušal to vrzel, kolikor toliko spopolniti in tako marsikateri železničarski družini poživeti željo in težnjo za neodvisnostjo in osamosvojitvijo v preskrbi z mlekom. A kdo danes — pri stalnem porastu cen.

Malo zgodovine.

Kozo si je človek za svoj obstanek najprej udomačil in je potemtakem najstarejša domača žival. To nam dokazujejo tudi najdbe v prastarih človeških naselbinah, kjer naletimo na okostja koz tudi v krajih, kamor človeku ni mogla slediti druga goveja živina. Iz tega sklepamo, da je koza lahko človeka spremljala samo zbog svoje skromnosti in izdržljivosti. Ali ravno ta njena skromnost je večkrat kriva, da je še dandanes navzlic temu ne cenimo pravilno. — Pa naj si bo tako ali tako, koza je ostala pomočnica revnih, pod nesrečno zvezdo ro-

jenih, takih, ki so za svoj vsakdanji kruh neprestano v skrbeh. — In marsikatere- mu teh „malih“ je koza pripomogla do solidne podlage njegove eksistence, marsikatere mu je pripomogla do krave.

Pri nas v Sloveniji najdemo kozo v vseh krajih, povsod tam, kjer je trda za vsakdanji kruh; imamo jo na Gorenjskem, Dolenjskem, v kočevskih krajih, najdemo jo na Pohorju, v Prekmurju, v okolici večjih mest in industrijskih središč, v planinah kakor tudi v nižinah, torej povsod tam, kjer primanjkuje sveta radi prenaseljenosti, ali pa tam, kjer je svet nerodoviten.

Razvoj kozjereje v Sloveniji.

Po zadnjem štetju leta 1936 je bilo v Sloveniji 11.150 koz, dočim jih šteje leto 1932 za približno 1000 manj. — Ta porast dokazuje, da se koza vedno bolj ceni.

Za lahkomišelnost povojno dobo, ko se je dobro zaslužilo, so prišla leta krize, ki so prinesla iztreznjenje in spoznanje, da bo prosti čas treba posvetiti ne samo tannanju, temveč tudi delu na vrtu, ob progi, da bo treba zopet obdelati vsak košček zemlje, kar ima zopet za posledico rejo domačih živali, ki dajo gnoj, ki je potreben za uspešno rast.

Koze redimo največ radi mleka. Če vzamemo, da ima vsaka koza povprečno po 600 litrov mleka na leto, vidimo, da nam da tekem leta denarno vrednost za najmanj 1200'— Din ali po 100'— Din mesečno. So pa tudi koze, ki dajo 800 do 1200 litrov mleka letno, torej za 100% več, seveda pod pogojem, da je živalca primerno krmljena in da je od dobrih staršev. Zato bo treba skrbeti, in železničarji naj ne bodo med zadnjimi — da s smotrnim odbiranjem (selekcijo) in primernim dobrim krmljenjem zboljšamo in dvignemo mlečnost naših koz.

Koze torej ne smemo omalovaževati, temveč njeno rejo pravilno oceniti in se zanj — posebno uslužbenstvo na deželi — zavzeti.

Kako pa naj to storimo? Tako, kot postopajo pri kravah napredni kmetje, ki vodijo tzv. polo o „molzni kontroli“. Na

podlagi zbranih podatkov potem vodstva živinorejskih zadrug določajo, od katerih živali se naj zarod (moški ali ženski) vzgaja za pleme. Te zadruge skrbe tudi za stalno osvežitev krvi, ker se zarod, ki izhaja iz krvnega sorodstva, spridi. O teh činjenicah vodi pa naš „mali človek“ zelo malo računa, čeprav je to poleg redne nege in dobrega krmljenja živali glavni pogoj za uspešno in rentabilno rejo, pa najsi bo molzne ali katerekoli druge živali.

(Dalje prih.)

Iz Kreditne zadruge

ČLANSTVU KREDITNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽELEZNIC V LJUBLJANI.

Upravni odbor podpisane Kreditne zadruge je v 10. številki „Zadrukarja“ od 20. oktobra 1937 razpisal 20 daril za najboljše dijake (-inje) srednjih šol, deco članov naše zadruge, ki bodo razdeljene tako:

10 daril v hranilni vlogi po Din 50'— za dijake (-inje) nižjih razredov srednjih šol in 10 daril v hranilni vlogi po Din 100'— za dijake (-inje) višjih razredov srednjih šol. Merilo za priznanje razpisanih daril bo uspeh, ki ga bo učenec dosegel v šolskem letu 1937/38. Hranilne vloge bodo ostale vezane do 21. starostnega leta učenca (-ke).

Ker se bliža konec šolskega leta 1937/38, opozarjamo na ta razpis z vabilom, da predložijo oni člani, ki reflektirajo na ta darila, letna spričevala Kreditni zadruzi, in sicer do 31. julija t. l.

Upravni odbor Kreditne zadruge uslužbencev drž. železnic v Ljubljani.

LJUBLJANSKEMU ČLANSTVU KREDITNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽELEZNIC V LJUBLJANI.

Po pooblastilu lanskega občnega zbora je upravni odbor podpisane zadruge pričel letos z gradbo štirinadstropne stanovanjske hiše na Bleiweisovi cesti.

Ta stavba bo najkasneje do 1. decembra 1938 dokončana in se bo možno v tem terminu vseliti.

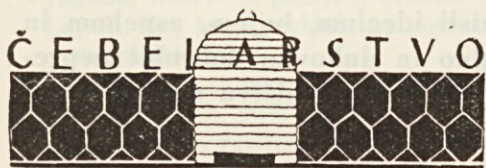

Stavba ima devet dvosobnih stanovanj s poselsko sobo, pet stanovanj z eno sobo, kabinetom in poselsko sobo, ter eno stanovanje s sobo in kabinetom brez poselske sobe. Vsako stanovanje pa ima kopalnico in druge pritikline! Cena stanovanja bo znašala okoli Din 700.— mesečno.

Člani zadruga, ki reflektirajo na ta stanovanja, naj predlože prošnje upravnemu odboru podpisane Kreditne zadruga z navedbo, na kakšno stanovanje reflektirajo. Te prošnje je vložiti najkasneje do 10. julija t. l., ker se na pozneje vložene prošnje ne bomo mogli ozirati.

Obenem razpisujemo mesto hišnika v tej zgradbi, kateremu bo na razpolago enosobno stanovanje v podpritličju. Za mesto hišnika prihajajo v poštev člani zadruga, prvenstveno oni, ki so izučeni ključavničarske ali mehanične obrti. Prošnje za mesto hišnika je vložiti pravtako do 10. julija 1938.

Upravni odbor Kreditne zadruga uslužbencev drž. železnic v Ljubljani.

IZ ČEB. ZADRUGE.

Obvestilo.

Čebelarska zadruga železničarjev je naročila dne 14. V. t. l. v državni tovarni sladkorja v Belju 2000 kg denaturiranega in trošarine prostega sladkorja za prehrano čebel.

Dne 25. V. t. l. pa je zadruga dobila od omenjene tovarne pismo sledeče vsebine:

„Pošto je ministarstvo finansija, odele- nje poreza u Beogradu svojim rešenjem broj 21891 od 18. maja 1938. god. naredilo, da se odmah obustavi izdavanje bes- trošarinskog šečera za ishranu pčela po izdanim dozvolama, to Vas ovime izve- štavamo, da naručeni šečer nismo u mo- gučnosti otpremiti.“

Z ozirom na zgornje pismo opozarja naša zadruga vse svoje člane, da si naj v

letošnjem letu uredijo svoje čebelarstvo tako, da bodo lahko čebele na lastni za- logi prezimile, ker ne vemo, če bo fi- nančno ministarstvo v jeseni ukinilo izda- no naredbo o nabavi denaturiranega sladkorja.

Odbor.

Gospodarski pregled

NAŠ ŽITNI TRG.

S strahom smo opazovali prejšnji mesec nenadno in visoko dviganje cen pšenici in moki. Tekom 1 meseca se je zvišala cena pšenice od 190 dinarjev na 245 Din za 100 kg in temu primerno tudi moka in kruh. Še do 9. 5. t. l. je veljal v Ljub- ljani 1 kg belega kruha 4'50 Din, dne 16. 5. t. l. pa je že poskočil na 5'20 Din, torej za 0'70 Din ali 16% pri 1 kg. Vzrok dviga je verjetno okolnost, da so se zalo- ge pšenice močno skrčile (na 8000 vago- nov) in se še te zaloge nahajajo po ve- čini v rokah špekulantov, ki hočejo skr- čenje zaloge izrabiti za dvig cen. Tržna cena naši pšenici je poskočila nad ceno na svetovnih tržiščih za dvojno razliko, ker je cena na svetovnih tržiščih le 125 Din za 100 kg pšenice. Naša vlada je zato sklenila, da dovoli carin prosti uvoz 1000 vagonov pšenice, da se cene ne dvigajo še nadalje, oziroma, da padejo na odgo- varjajočo vrednost. Vladni ukrep je do- segel uspeh še preden se je ta pšenica uvozila, kar kaže, da so vmes resnično špekulacije. Cena pšenice na borzi v No- vem Sadu je padla na 220 do 225 Din za 100 kg ter se je zato znižala s 1. julijem t. l. tudi cena belega kruha od 5'20 Din na 5 Din za kg.

Če pomislimo, da mora Slovenija letno uvoziti za ca 5000 vagonov pšenice za prehrano, vidimo, da bi se tak dvig cen zlasti pri nas težko občutil in bi zadel vse sloje naroda.

SVETOVNA GOSPODARSKA KONFERENCA.

Izgledalo je že, da bo prvotna pobuda Francije in Anglije za sklicanje svetovne gospodarske konference doživela neuspeh in da bo njuno prizadevanje sploh zamrlo.

Bojazen je bila vendarle preuranjena. Francija in Anglija sta pred kratkim ponovno pozvali belgijskega gospodarskega strokovnjaka, bivšega predsednika Van Zeelanda, da vdrugič obiše posamezne države in pripravi pogoje ter načrt za gospodarsko sodelovanje držav, na kar se bo po njegovem elaboratu sklicala svetovna gospodarska konferenca. Na dnevnem redu naj bi bila sledeča vprašanja:

1. Vprašanje posojil, ki bi jih bogate države dale siromašnim;

2. ukinitve deviznih predpisov in

3. ukinitve carin ter dobava sirovin vsem državam, ki jih potrebujejo.

Da želijo nekatere države res gospodarskega sodelovanja, priča tudi 15. 5. t. l.

sklenjeni tako zvani Skandinavski gospodarski sporazum med Belgijo, Dansko, Luksemburško, Norveško, Švedsko in Holandsko. Po tem sporazumu so se pogodbene države obvezale, da takoj pristopijo h kolektivnemu pogajanju za odstranitev vseh ovir medsebojne trgovine, čim bodo to dopuščale gospodarske prilike. Do takrat pa bodo proučevale vse možnosti ustvaritve takega stanja. Po pogodbi pa so se obvezale, da bodo za naprej druga drugi pošiljale predhodno vse sklepe, tičočee se medsebojne trgovine, zlasti pa vse sklepe o deviznih in carinskih predpisih, ki jih bodo hotele uveljaviti. V bodoče bodo države pogodbenice imele letno skupno konferenco ter skušale na njej rešiti vsa sporna gospodarska vprašanja.

MEDNARODNI ZADRUŽNI DAN.

Dne 5. julija bomo praznovali mednarodni zadružni dan. Ta dan nam bodi prilika, da manifestiramo za svoje zadružne cilje, da izpovemo pred vsakomur, da smo in ostanemo zvesti pripadniki velike in plemenite ideje, ki pod zastavo mavričnih barv osvaja svet. Vsaj nekaj trenutkov posvetimo svoje misli idealom, bojem, uspehom in pomenu našega pokreta za materialno in duhovno dobrobit nepreglednih množic, ki po pravici iščejo le v zadružništvu rešitev iz sedanjega stanja človeške družbe.

IZ UREDNIŠTVA.

Nova knjiga o rožah.

Naš član, g. dr. Miško Jevšek je pripravil zanimivo delo o rožah (vrtnicah). Bogato ilustrovana knjiga bo obsegala ca 120 strani velike osmerke ter bo obravnavala vsa vprašanja, ki zanimajo ljubitelja te naše najlepše in najzlahotnejše cvetlice. Delo je namenjeno v prvi vrsti gojiteljem rož — začetnikom, pa tudi veščak bo našel v njem obilo zanimivih, morda še neznanih podatkov. Lahko rečemo, da v naši domači literaturi te vrste dela še nimamo.

Ker mora avtor pred založitvijo svoje knjige računati z višino naklade, naprošamo naše člane, da mu do konca julija t. l. javijo z dopisnico, če si žele knjigo nabaviti. Člani naj opozorijo na to tudi svoje prijatelje in znance. Stala bi predvidoma din 25.— do 30.—.

Prijave naj se naslovijo: Dr. Miško Jevšek, Ljubljana VII.

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta štev. 89. — Tiskali J. Blasnika nasled., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Iz »Žegoze«

Priporočamo članom, da začnejo nabirati tudi zdravilna zelišča. Za sedaj bomo odkupovali po dnevnih cenah sledeča zelišča:

- Arnika, cvet, same cvetne glavice
ognjene rdeče barve, koren, lepo
oprane mesnate korenine.
Belladonna, list, brez pecljev suh,
zelen.
Belladonna, koren, prerezane oprane,
čiste in suhe.
Češmin, lubje od korenin, očiščeno
od zemlje.
Češnjevi peclji.
Borovnica, list, samo list brez stebelc.
Borovnica, jagode, lepo sušene, brez
smeti.
Bezgov cvet, v grozdcih, cvetje lepe
rumene barve.
Baldrijan, koren, cele, oprane in
suhe korenine.
Hrastov mah, sivkasto-bele barve.
Jeternik, list, suh, zelen brez pecljev.
Jetičnik, cela rastlina, brez korenine.
Gornik, list, čisti zeleni listi.
Kumna, lepo očiščena.
Jagoda, list, brez pecljev, zelena.
Lapuh, list, brez pecljev, na notranji
strani bel.
Lapuh, cvet, same cvetne glavice.
Lisičjak, prah, 90% čist.
Prvenec, cela rastlina, brez korenine.
Podlesek, seme, suho čisto blago in
gomolje, ne mešano.
Rženi rožički, zdravi.
- Ranjak, cvet in zel.
Malina, list, sami listi brez pecljev.
Srčna moč, lepo oprane suhe mesna-
te korenine.
Slez, koren, suh, oguljen.
Preobjeda, koren, opran suh in
zdrav.
Krhlikovo lubje.
Šmarnica, list, brez pecljev, zelen.
Zajčja detelja (ranjak), same cvet-
ne glavice.
Primožka, meseček, babji prstanec
(same cvetne glavice).
Lipa (cvetne grozde).
Poprova meta (listi).
Breza (listi).
Trpotec — listi.
Pljučnica, listi.
Medvedje tace, listi.
Šipek, skodelice brez semena.
Bezgove jagode.
Črni trn, plod.
Planinski mah.
Sladke koreninice.
Regrat, korenine.
Mravljinčja jajca.
Vsega sveta zdravje ali gladišnik,
rastline.
Prvenec, rastlina.
Smetlika, celo zelišče.
Koprive, listje mladih rastlin.

Vsa zelišča se morajo nabirati v suhem vremenu. Listje se mora sušiti v senci, dočim se sušenje cvetja priporoča na soncu. Korenine in gomolje lahko sušimo na soncu ali peči; čim hitreje se suše, tem lepše ostanejo, seveda se mora pri sušenju paziti, da se na peči ne ožgejo. Tudi se mora polagati važnost pri sušenju zdravilnih zelišč, da jih ne dobi večerna rosa, ker sicer dobijo zelišča temno barvo. V jutranji rosi in dežju nabrano zelišče postane pri sušenju črno in je za vsako nadaljno uporabo nerabno. Zato druge vrstne kvalitete zdravilnih zelišč ne prevzemamo, oziroma ne kupujemo.

Bukova drva

Uverite se, da so letos bukova drva, ki jih imamo na zalogi v veliki količini, res prvovrstna. Drva so dobro suha in zdrava; za tako kvaliteto pa Vam moremo jamčiti le v poletnih suhih mesecih. Priporočamo, da z nakupom ne odlašate, temveč nabavite drva takoj; kajti v jeseni Vam mnogokrat ne bomo mogli postreči s suhim blagom.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 46-52 IN 46-53

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 4652-3
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 4651

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova telefon št. 606

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 6

Obračunske cene veljavne od 20. junija 1938 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	4.—
„ Og	„	4.—
„ št. 2	„	3.80
„ št. 5	„	3.60
„ ajdova	„	5.75
„ koruzna	„	2.—
„ „ krmilna	„	1.50
„ pšenična krmilna	„	1.85
„ ržena	„	3.50
Otrobi, pšenični debeli	„	1.85
„ „ drobni	„	1.60
Zdrob, činkvantin	„	3.25
„ koruzni	„	2.50
„ pšenični	„	4.50

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7.25
Krpice	„	7.25
Makaroni	„	7.25
Polži	„	7.25
Rezanci	„	7.25
Špageti	„	7.25
Zvezdice	„	7.25

Jajčne

Makaroni	kg	10.—
Polži	„	10.—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	11.—
Špageti	„	11.—
Jajnine vseh vrst	„	17.—
A. C. „ „	„	18.—

Riž

Carolina	kg	12.—
Ia	„	8.—
Ila	„	7.—

Deželni pridelki

Čebula, egiptovska	kg	5.—
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6.—
Česen	kg	7.50
Fižol, prepeličar	„	3.—
„ cipro	„	3.25
Ješprenj	„	4.—
Ješprenjček	„	7.—
Kaša	„	4.—
Koruza, debela	„	—.—
„ činkvantin	„	2.30
Leča, Ia	„	11.—
Piča za kure	„	2.50
Ptičja hrana	„	8.—
Tropine, lanene mlete	„	2.40
Ječmen	„	2.20
Oves	„	2.75
Proso	„	2.50
Pšenica	„	2.80

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14.—
Rozine, Ila	„	13.—
Slive, suhe, bosanske	„	10.—

Hruške suhe	kg	6.—
Lešniki, tolčeni	„	34.—
Limone	kom.	1.—
Mandeljni, Ia	kg	52.—
Pomaranče	kom.	—.—
Rožiči, celi	kg	6.—
Rožičeva moka	„	6.—

Sladkor

Kocke	kg	15.50
Sipa, drobna	„	14.—
„ debela	„	14.10
V prahu	„	15.75
Bonboni	„	25.—
„ Fourres, Ia	„	40.—
„ „ Ila	„	30.—
Kandis	kg	23.—
Margo slad	„	44.—
Šumeča limonada	kom.	1.—

Sol

Fina	kg	4.—
Morska	„	2.75

Kava

Perl	kg	70.—
Portoriko	„	80.—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Surova, Ia	kg	68—
„ „ Ia	„	60—
Viktoria	„	56—
Žgana	„	78—
„ Rio	„	69—
„ Special	„	91—
Hag, mali	zav.	14—
„ veliki	„	27—

Žitna kava

Ječmenova, slajena za-		
družna	kg	11—
Ječmenova, zadružna	„	7·50
Ržena, slajena, zadružna	„	12—
Dr. Pirčeva	„	12—
Kneipp	„	12—
Perola	„	13·50
Proja	„	8—
Žika	„	13—

Ostale kavine primesi

Cikorija Franck à ½ kg	kg	18·50
„ Franck à ¼ kg	„	19·50
„ Favorit à ½ kg	„	16—
„ kolinska à ½ kg	„	16·50
„ kolinska à ¼ kg	„	17—
Enrilo	„	21—
Figova kava	„	23—
Redilna kava	„	19—

Mast

Mast Ia	kg	18·50
„ v dozah	doza	100—
Ceres, bel in rumen	kg	23—
Čajno maslo Ia	„	36—
„ „ Ia	„	32—
Kuhano maslo	„	29—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	*
Hrenovke	kom.	1·75
Jezik, goveji	kg	24—
„ svinjski	„	*
Kare brez kože	„	*
Kračje	„	*
Kranjske klobase	„	3·50
Meso, prekajeno, vratina	„	*
Ocvirki	„	*

Prsni vršci	kg	*
Reberca, brez kože	„	*
Salama, krakavska	„	24—
„ letna	„	21—
„ milanska	„	54—
„ mortadela	„	*
„ navadna	„	12—
„ ogrska	„	54—
„ pariška	„	22—
„ posebna	„	22—
„ tirolska	„	22—
Slanina, hamburška	„	*
„ krušna	„	*
„ papricirana	„	*
„ prekajena, deb.	„	*
„ soljena	„	*
„ tirolska	„	*
Svinjske glave, brez kosti	„	*
Svinjski parklji	„	*
Šunka, domača, kuhana	„	*
„ praška	„	*
„ zvita	„	*

* Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe - pastete

Polenovka, suha	kg	24—
Rusi	kom.	1—
Sardele, očiščene, v olju	„	—75
Sard. obr. s kaper., mala doza	„	5—
„ „ „ „ velika	„	8—
Sardine	„	8·50
„	„	6—
„	„	5—
„	„	3—
„	„	1·25
„	kom.	2·50
Slaniki	„	2·50
Pašteta, jetrna	doza	5—
„ sardelna	„	6—
Guljaž, goveji	„	7—
Vampi	„	7—

Delikatese

Citronat	kg	100—
Naš čaj	zav.	6—
Čaj v dozah	vel. doza	28—
„ „ „	mal. „	16—
„ „ „	zav.	4—

Čaj v zavitkih	zav.	7·50
„ „ „	„	9—
„ „ „	„	17—
„ „ „ „ „Mate“	„	3·50
„ odprti	kg	130—
Čokolada à ¼ kg	tabl.	10—
„ „ 1/10 „	„	4·50
„ „ 1/20 „	„	2·50
„ „ z lešniki	kom.	1—
„ „ „ 1/10 kg	tabl.	6·50
„ „ „ 1/5 „	„	12—
„ „ mlečna 1/14	„	5—
„ „ „ 1/7	„	10—
Drobtine	kg	7—
Gorčica	„	17—
„	koz.	6·50
Jajca, štajerska, dnevna		
cena		

Na progo jih ne moremo pošiljati.

Juhan, mali	stekl.	9·50
„ veliki	„	23—
„ na drobno	dkg	1·30
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	vel. zav.	14—
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	mal. „	7—
Kakao, holandski	kg	50—
„ I	„	35—
Kaprni	„	50—
Keksi v zavitkih	zav.	6—
„ „ „ à 1 kg	„	18—
„ na drobno	kg	18—
„ v pločev. dozah	doza	24—
Kruh črn in bel	štruca	2—
Kumarce, kozarec	30— do	56—
Kvargelni	kom.	—50
Kvas	kg	38—
Maggi, mali	stekl.	12—
„ srednji	„	18·75
„ veliki	„	31·50
„ na drobno	dkg	1·60
„ kocke	kom.	1·25
Marmelada, jabolčna	kg	19—
„ „ doza		
à 1 kg	„	20—
Marmelada, marelična	„	29—
„ „ doza		
à 1 kg	„	30—
Med, cvetlični	„	20—
„ cvetlični, mali kozar.	„	12—
„ „ vel. „	kom.	21—
„ „ mali lonč.	„	1·50
„ „ sred. „	„	4—
„ „ vel. „	„	7—
Desert šnite	„	1—
Napolitanke, dolge	„	1—
„ „	„	15—
Oblati	zav.	15—
Otroški piškoti	„	15—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Ovomaltine, mala . . . doza	10:50
„ srednja . . . „	24—
„ velika . . . „	43—
Paradižniki, 1/8 kg . . . „	4:25
„ 1/2 „ . . . „	11—
Sir, Chalet, Ia . . . kom.	3:25
„ „ Ila . . . „	1:25
„ „ Ila . . . škatl.	7:50
„ emendolski, Ia . . . kg	27—
„ Parmezan . . . „	75—
„ stiški . . . „	24—
„ trapistovski . . . „	20—
Soda, jedilna . . . „	20—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding zav.	2:50
Čokoladna krema . . . „	3:50
Čokoladni prašek za puding . . . „	2:80
Malinov prašek za puding „	2:50
Mandelnov prašek za puding . . . „	2:50
Pecilni prašek . . . „	1—
Pripomoček za vkuhanje . . . „	2—
Rumenilo . . . „	1—
Vanilijeva krema . . . „	3—
Vanilijin prašek za puding „	2:50
Vanilin sladkor . . . „	1—
Zmes za šartelj . . . „	12—

Dišave

Cimet, cel in zmlet . . . zav.	3—
Ingver . . . „	3—
Janež . . . „	2:50
Kamilce . . . kg	30—
Klinčki (žbice), celi in zmleti . . . zav.	2:50
Korjander . . . „	2:50
Kumna . . . „	2:50
Lavorjevo listje . . . „	1—
„ zrnje . . . „	1—
Majaron . . . kg	57—
Muškatov cvet . . . zav.	3—
Muškatovi orehi . . . kom.	—60
Paprika, huda . . . zav.	3—
„ sladka . . . „	3—
Piment, cel in zmlet . . . „	2:50
Poper, „ „ „ „ „	3—
Vanilija v šibkah velika . kom.	2—
Zafran . . . zav.	1—

Tekočine

Kis za vlaganje . . . l	3:50
„ nav., dvojno močni . „	3:25
„ vinski . . . „	5—

Olje, bučno . . . l	14—
„ italijansko . . . „	20—
„ namizno . . . „	14—
„ olivno Ia . . . „	19—
„ „ Ia „Medicinal“ „	22—
Francosko žganje, mala stekl.	10—
„ „ srednja „	24—
„ „ velika „	48—
Brandy, à 0'17 l . . . „	—
„ „ 0'35 l . . . „	28—
„ „ 0'70 l . . . „	46—
Liker, Balkan, grenki . l	42—
„ „ sladki . . . „	42—
„ Pelinkovec . . . „	37—
„ razni . . . „	38—
Rum Ia, à 1/2 l . . . stekl.	34—
„ Ia, „ 1 l . . . „	58—
„ Ila, „ 1/2 l . . . „	24—
Esenca za liker . . . „	5—
Rumova esenca . . . „	8—
Žganje, borovničar, à 1/2 l „	24—
„ brinjevec, „ 1/2 l „	19:50
„ hruševcec „ 1/2 l „	19:50
„ slivovka, „ 1/2 l „	19:50
„ tropinovec, „ 1/2 l „	19:50
Vino, belo, štajersko . . l	12—
„ cviček . . . „	11—
„ belo, dalmatinsko . . „	—
„ Opolo . . . „	—
„ Prošek . . . „	26—
„ Vermut . . . „	30—
Malinovec, à 1/2 l . . . kg	14—
„ odprti . . . „	18—
Malinov sok za kuhanje l	9—
malinovca . . . stekl.	9—
Radenska voda 14/10 l . . „	7—
„ „ 1/2 l . . . „	3:50
Rogaška voda 14/10 l . . „	7—
„ „ Donati 1 l . . . „	6:50
Grenka voda Fr. Jožefova „	11—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit . . . zav.	5—
Hubertus, sivo . . . kg	9—
„ navadno . . . „	11—
„ terpentin . . . „	12—
Merima . . . „	12—
Sunlight . . . zav.	2—
Schicht, navadno . . . kg	12—
„ terpentin . . . „	13—
Zlatorog, navadno . . . „	11:50
„ terpentin . . . „	13—

Pralni praški

„Ena“, milne luske . . . kg	35—
„Henko“ soda . . . zav.	3—
Lux . . . „	4:50
Perion . . . „	4:50
Persil . . . „	5:75
Radion . . . „	5:25
Snežinka . . . „	4:50

Ženska hvala . . . zav.	2:50
Radost peric . . . „	2:50
Teksil . . . „	2:50

Druge potrebščine

Soda za pranje . . . kg	2—
Lug . . . „	3:75
Boraks . . . zav.	2:50
„ carski . . . škatl.	5:75
Škrob rižev . . . „	5—
„ „ . . . zav.	1:50
Plavilo v kockah . . . „	2:50
Plavilni papir . . . „	1:50
Pralni stroji, leseni, mali kom.	13—
„ „ „ vel. „	14—
Pralni stroji, pločev. mali „	15—
„ „ „ vel. „	17—
Vrvi za perilo . . 15 m	Cene po kvaliteti
„ „ „ 20 „	
„ „ „ 25 „	
„ „ „ 30 „	
„ „ „ 35 „	
„ „ „ 40 „	
Obešalniki za sušenje perila . . . kom.	20—
Ščipalka za perilo . . . „	—25

Toaletni predmeti

Milo, Bobi . . . malo kom.	2—
„ „ „ veliko „	4—
„ Favorit . . . „	8—
„ 7 cvetic . . . „	7:50
„ Glicerin . . . „	5, 9
„ kopalno . . vel. „	12—
„ kopalno . . mal. „	7:50
„ Ideal . . . „	17—
„ Karbol . . . „	4—
„ mandeljnov . . . „	6:50
„ Marija . . . „	10—
„ Olivia . . . mali „	4:50
„ „ „ vel. „	7—
„ domače . . . „	4:50
„ Osiris . . . „	6—
„ otroško . . . „	8—
„ za roke . . . „	4:50
„ Speick . . . „	8—
„ za britje Ia . . . „	8—
„ „ „ Ila . . . tuba	3—
Cimean, „ „ „	6:50
Chlorodont, „ „ „	6:50
Doromat, „ „ „	8:50
Kalodont, „ „ „	6:50
Odol . . . mala stekl.	22—
„ . . . sred. „	35—
„ . . . vel. „	65—
Olje, orehovo, pristno . . „	8—
Olje za solnčenje in masažo . . . „	6—
Ustna voda Cimean . . . „	18—
Kolonska voda . . mala „	13—
„ „ „ vel. „	24—

Esenca za kolonsko vodo	stekl.	16.—
Krema za kožo Cimean	doza	10.—
Krema za kožo Elida nočna	tuba	13.—
Krema za kožo Elida dnevna	"	12.—
Nivea krema	doza	10.—
Uran	"	10.—
Parfum	stekl.	16.—
Puder Elida	škatl.	10.—
Vazelin	doza	6.—
Šampon	zav.	3.—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna	mal. škatl.	5.—
"	sred. "	6.—
"	vel. "	12.—
"	rujava	5.—
"	rumena	5.—
"	bela	5.—
Mast za čevlje, črna	"	4.—
"	rujava	4.—
Belin	zav.	2.—
Olje za mazanje podplatov	stekl.	8.—
Krtače za blato	kom.	4.—
"	mazanje	1.50
"	svetlenje	12.—
Vežalke, črne, kratke	par	1.25
"	srednje	1.50
"	dolge	1.75
"	rujave, kratke	1.25
"	srednje	1.50
"	dolge	1.75
"	usnjene, črne	2.—
"	rujave	2.—

Razno

Brusači	kom.	13.—
Celofan, papir	zav.	2.50
Čistilo za parkete	mal. doza	10.—
"	vel. "	20.—
Črnilo	stekl.	3.—
Flit	mal. doza	16.—
"	vel. "	29.—
"	s škropilko	kart. 51.—
"	škropilka	kom. 22.—
Grafit	"	—50
Hobby, prašek	zav.	4.—
Hranilniki	kom.	40.—
Kadilo	kg	30.—
Kolofonija	"	7.—
Kladiva za meso	kom.	12.—
Kolesa moška, kromir.	"	1450.—
"	damska, kromir.	1550.—
"	moška, poniklj.	1200.—
Plašči za kolesa	"	55.—
Zračnice za kolesa	"	17.—
Krtače za obleko	"	16.—
"	parkete	27.—
"	ribanje	4.—
"	"	5.—
"	zobe, male	8.—
"	velike	12.—

Krtače za roke	kom.	2.50
"	roke, dvostr.	5.—
"	"	5.—
„Mali sadjar“	knjiga	5.—
„Mali vrtnar“	"	5.—
„Mala papiga Skobčevka“	"	8.—
„Rejec malih živali“	"	6.—
Metle, male	kom.	6.—
"	velike	9.50
Metlice, otroške	"	5.50
"	za obleko	6.—
"	posodo	1.50
Morska trava Ia	kg	4.—
Muholovci	kom.	—75
Nagrobne lučke	kart.	10.—
"	v keram.	
lončkih	kom.	3.75
Nočne lučke	škatl.	1.75
Obešalniki, mali	kom.	2.50
Olje za šivalne stroje	stekl.	4.—
Omela, bombažna	kom.	32.—
"	mala	12.—
"	za parkete	24.—
Omelčka za čiščenje ste-		
klenic	7.50 do 15.—	
Pasta za peči	škatl.	3.—
Peharji, srednji	kom.	4.—
"	veliki	4.50
Peresniki	"	2.—
Pergament papir	pola	1.—
Pesek za email posodo	zav.	1.—
"	"	1.50
"	"	2.—
"	alum.	2.50
Pile, trioglate srednje	kom.	5.—
"	velike	5.50
"	plošnate, male	9.50
"	srednje	11.—
"	velike	13.—
Platn. vreč. za ca 8 kg	"	5.—
"	15 "	8.—
"	25 "	11.50
"	45 "	17.—
Prašek za čiščenje zlata		
in srebra	zav.	3.25
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki Ia	16.— do 49.—	
"	Ila	kom. 10.—
"	Illa (slama)	4.—
Prijatelj gospodinj (za šte-		
dilnik)	"	110.—
Rahljači, brez ročaja	"	12.—
"	z ročajem	15.—
Semena zelenjadna	zav.	1.—
Sidol	"	5.50
Svitol	"	4.80
Sita patent	kom.	20.—
Snažilne gobice za po-		
sodo	"	1.50
Solnice, lesene	"	9.—
Stručnice, male	"	6.—
Stručnice, velike	"	8.—
"	srednje	7.—

Sukanec, bel, črn		
št. 10—12	valj.	4.50
Sukanec, bel, črn		
št. 16—36	valj.	3.50
"	40—60	2.75
Sveče, dolge	zav.	6.50
"	kom.	1.25
"	kratke	zav. 6.50
"	kom.	—75
Svinčniki, navadni	"	1.50
"	tintni	3.50
Šivanke	zav.	1.50
Šmirkovo platno, belo	pola	1.50
"	sivo	2.—
Sparklet steklenice	kom.	150.—
"	patroni, polni	4.50
"	prazni	2.50
Sted Regulator obroči:		
160—220 mm	"	60.—
230—240 "	"	75.—
Sted Regulator plošče:		
18×12 col	"	115.—
21×12 "	"	120.—
Tepači, mali	"	8.—
"	srednji	13.—
"	veliki	18.—
Umetno gnojilo	kg	2.—
Vim	zav.	2.50
Vžigalice	"	10.—
"	škatl.	1.—
Zobotrebci	zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni,	Po	
alpaka in kromiran	izbiri	

Kurivo

Drva, bukova, cela	} Po dnevni cenni	
"		" žagana
"		mehka v kolob.
Premog, trboveljski, kosovec		
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.		

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah, prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.